БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

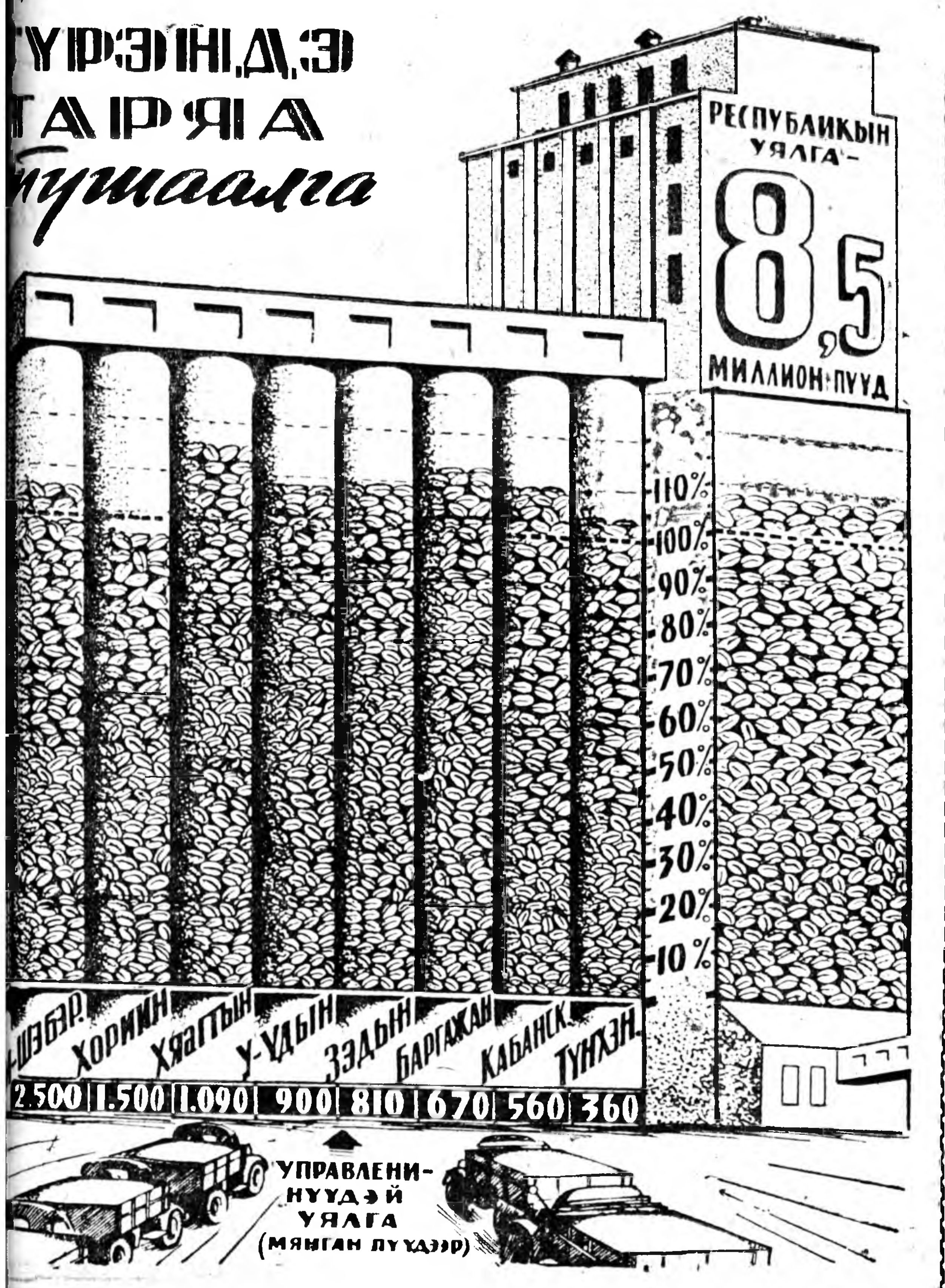
КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 242 (10303) | 1963 оной октябриин 12, суббото | Сэн 2 мүнгэн

1963 оной октябриин 10-най мэдээгээр республикамнай гүрэндөө 9.177.000 таряа тушаажа, социалис уялгаяа үлүүлэн дүүргэбэ.

гүрэндэ таряа тушааха, худалдаха шэнэ уялгануудаа Хяагтын, Зэдын, жанай, Түнхэнэй үйлэдбэриин управленинүүдэй ажахынууд амжалтаар бэелүүлээ. Мүнөө үедэ гансахан Хориин үйлэдбэриин управлениин хынууд социалис уялгаяа дүүргээгүй үлэбэ. Эдэнэр гүрэндэ таряа ту- уялгаяа 97,9 процентдэ хүргэбэ.

адна Ивалгын туршалга-үйлэдбэрилгын ажахы гүрэндөө 16389 цент- таряа тушаажа, социалис уялгаяа 4389 центнерээр үлүүлбэ. Буряадай ажахын институдай һуралсалай ажахы гүрэндөө 3382 центнер, хүдөө ын техникумэй һуралсалай ажахы—468 центнер, „Скотооткорм" трестын ынууд—9294 центнер, загаһа олзоборилдог колхозууд—2764 центнер тушааһан байна.

•НИИТЫНГЭЭ МАЛДА, ТЭРЭНЭЙ АШАГ ШЭМЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛГЭДЭ—ГОЛ АНХАРАЛ•

Хүдөө ажахые ашаг үрэ ехэтэйгээр эрхилхын түлөө эрид шууд тэмсэхэ шухала байһан тухай асуудал Коммунис парти, тэрэнэй Центральна Комитет тон шангаар табижа байна. Энэ хадаа мүнөө үедэхи коммунис байгуулалтын гол шухала хэрэг болоно.

Хүдөө ажахые ашаг үрэ ехэтэйгээр эрхилхэ гэшэ ямар удхатайб? Н. С. Хрущевой заабарилһанай ёһоор, богонёор хэлэхэдэ иимэ:

— нэгэдэхеэр, гектар газар бүриһөө продукци ехээр абаха. Хэрбээ орооһон тухай хэлэхэ болоо һаа, гектар тарялангай газарһаа бүри ехэ ургаса абаха. Хэрбээ мал ажал тухай хэлэхэ болоо һаа, эдлүүриин газарай зуун гектар бүридэ һү, мяха ехээр абадаг болохо;

— хоёрдохёор, оньһожоруулгын хүсөөр ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, продукциин үнэ сэн хямдаруулха, тон бага хэмжээнэй ажал болон зөөри гаргашалжа, ехэ тооной ороохо, мяха, һү болон бусад продуктнуудые абаха.

Хүдөө ажахые, тэрэ тоодо мал ажалые ашаг үрэ ехэтэйгээр эрхилхын түлөө тэмсэл хадаа манай Буряадта илангаяа ехэ удха шанартай. Республикын ниитын мал ажалда һүүлэй үедэ һайн жэшээнэй ехэ хубилалта болоо. Хонин һүрэгые нарин, нарибтар ноохотой болгохо гэһэн хэрэг бэелүүлэгдээ. Мүнөө гүрэмнай гансал эрхим шанартай нооһо абадаг болонхой. Иигэжэ хонин ажалтай ажахынуудай олзонь эрид дээшэлээ. Хонишодой ажалайшье эмхидхэл дээрэ тусгаар хубилалта үзэгдэнэ. Хэрбээ урдань хонишон харуулшан шэнги тоологдодог һаа, харин мүнөө ажахын тоосоото томодхогдоһон хонишодой бригаданууд байгуулагданхай. Эдэнэр абаһан продукциингаа зэргээр түлөөһээ абадаг, сабшалан болон бэлшээрээ харюусалгадаа даажа абанхай. Хориин, Зэдын управленинүүдэй хонишодой оньһожоруулагдамал бригаданууд өөһэдыгөө харюулжа шадана. Эбэртэ бодо мал үсхэбэрилгэ дээрэшье яһалхан хубилалта бии. Түрүү малшад Н. Бронникова, З. Литвинцева болон бусад олон нүхэдэй туйлаһан дүй дүршэл хадаа Байгал шадархи байгаалиин оршон байдалда тугалнуудые жэлтэй болоторнь 300 килограмм, мүн дээшээшье шэгнүүртэй болгон түлжүүлхэ аргын бии байһые гэршэлээ. Улаан-Үдын, Баргажанай управленинүүдэй түрүү ажахынууд үнеэ һаалтые оньһожоруулһанай ашаар һаалишадай ажалай бүтээсые һураггүй дээшэлүүлжэ, абтаһан һүнэй үнэ сэн хямдаруулжа шадаа. Баргажанай совхоз мал ажалаа нэгэ шэглэлтэйгээр, томодхоһон гуримаар эрхилхэ замда оронхой. Эндэ, мүн бусад газарнуудта тугал түлжүүлхэ, мүн оньһожоруулагдаһан, томодхогдоһон һү һаалиин тусхай фермэнүүдые эмхидхээ. Кабанскын, Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управленинүүдэй олонхи ажахынууд гахайнгаа жэжэхэн, гарза ехэтэй фермэнүүдые усадхажа, цехэй гуримаар гахайнууд харууһалагдадаг болоо. Эхэ гахайнуудаа искусственна аргаар үрэжүүлнэ. Зэдын, Мухар-Шэбэрэй болон бусад управлениин зарим ажахынууд нёдондо үбэлдөө түрүүшынхеэ малдаа, шубуудтаа үгэхын тулада гидропонно аргаар ногоо ургуулха шадабари шудалаа.

Мал ажалые ашаг үрэ ехэтэйгээр эрхилхэ зорилготойгоор энэ һалбари дээрэ бэелүүлэгдэжэ байһан һайн жэшээнүүдые олоор дурдажа болохо байна. Зүгөөр хэгдэжэ байһан һайн зүйлнүүд манай һанал бодол амаруулха ёһогүй. Зарим газарнуудта мал ажалдаа хайша хэрэгээр хандаха ябадал үшөө зайсуулагдаагүй байһаар. Энэ ушарые илангаяа малай тэжээл муугаар хэрэглэдэг байдал гэршэлжэ үгэнэ. Жэл бүхэндэ үбэлдөө малаа олоор үхүүлдэг, һү багаар һаадаг, нооһо багаар хайшалдаг, эхэ малай һүрэгөөрөө һубайрдаг, ямаршье үндэһэгүйгөөр зарим малые олон жэлдэ баридаг, тэжээл ехээр гаргашалһан мүртөө малаа түлжөөжэ шададаггүй ушарнууд мал ажалые гарза ехэтэйгээр эрхилхэ ябадалда хүргэнэ бшуу.

Мүнөөдэрэй тон шанга эрилтэ юуб гэхэдэ, ниитын мал ажалда хайша хэрэгээр хандаха ябадалтай эрид тэмсэхэ, тэрэниие ашаг үрэ ехэтэйгээр эрхилдэг болохын түлөө ёһошолон, тон нэтэрүүтэөр оролдохо хэрэг мүн болоно.

Тиимэһээ нэн түрүүлэн нэмэлтэ тэжээл бэлэдхэхэ хэрэг тушаа, тэжээлээ зүбөөр хэрэглэхэ асуудалда анхаралаа хандуулха шухала.

Энэ ушарта һолоомон ехэ хэрэг бүтээхэ зэргэтэй. һолоомон нёдондонойхидо орходоо һураггүй ехэшье. Юуб гэхэдэ, энэ жэлдэ 100 мянган гектар шэниисэ ехээр таригдаа һэмнай. Бүхы һолоомоёо сүм сутлуулжа, һүрилжэ абаха гэшэ тон шухала зорилго мүн. Нёдондоной хидол һолоомоёо хамаагүйгөөр суглуулха, гээхэ мэтын эзэн буса ябадал мүнөө ушаруулжа болохогүй. Сабшагдаагүй сабшалан дээрэһээшье үшөөл ехэ үбһэ хуряажа боломоор. Ажахы бүхэн нэмэлтэ тэжээл бэлэдхэхын тула бүхы арга боломжоёо хэрэглэхэ уялгатай.

Гүүртэ, отара бүхэндэ мүнөөнһөө эхилжэ малайнгаа тэжээл эзэн ёһоор гаргашалха гэшэ шухала хэрэг.

Малай тэжээл бэлдэдэг, буйлуулдаг техникээ олон колхоз, совхозууд ямаршье шалтагаангүйгөөр хаяжархинхай. Тэжээл бэлдэдэг, буйлуулдаг, бутаргадаг, үбһэ болон шэлбэһэ талхан болгодог түхеэрэлгэнүүдые бүри һаяар бүгэдынь заһабарилжа ашаглаха хэрэгтэй. Горохой, бобын һолоомо, зарим тэды һайхан үбһэ талхан болгохо, тэрэнээ гамтайгаар гаргашалха хүдэлмэри эмхидхэхэ шухала.

Малда имагтал һайса бэлдэһэн, хүсэд буйлуулһан тэжээл үгэхэ. Энэ эрилтые малшан бүхэнэй, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй хуулита хэрэг болгохо. Тиигээл һаа, малда үгтэһэн тэжээл ашаа үрэеэ заатал һаа харюулха. Малда үгтэһэн тэжээлэй гаргашые, зоотехническэ эрдэмые хараада абадаггүй хуушан гуримаараа мал ажалые эрхилжэ болохогүй гэжэ Н. С. Хрущев хэлээ һэм шуу. Ажахын хүтэлбэрилэгшэ бүхэн, малшан бүхэн малай шэгнүүрые нэгэ килограммаар нэмээхын тула хэдэн зэргын тэжээл хэрэгтэй байһые мэдэхэ уялгатай. Гаргашалагдаһан тэжээлэй единицэ бүхэн мал түргөөр шахаха, һү ехээр абаха хэрэгтэ эрхэ бэшэ һайнаар дулдыдаха ёһотой.

Эбэртэ бодо мал, хонидые таргалуулхын түлөө намарай һайхан сагые гүйсэд хэрэглэхэ хэмжээ абаха. Таряанай үзүүр, сабшалан, бэлшээриин хэнзэ ногоон барагдашагүй. Хэн һайнаар намартаа малаа адуулнаб, тэрэл үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэжэ, залуу мал түлжүүлжэ шадаха. Тиимэһээл тон шадамараар малаа адуулха хэрэгтэй. Энэ мүнөө үеын тон шухала хэрэг. Гэхэтэй хамта, гүрэндэ тушаагдаха малые, үнеэдые, тэрэшэлэн залуу мал болон гахайнуудые зоотехническэ заабариин ёһоор, зүбөөр һайса эдеэлүүлхэ, тэжээлээ һайнаар буйлуулжа малда үгэхэ шухала, мүн тканева препарат болон антибиотигууд мал шахалгада туһатай нүлөө үзүүлдэг. Тиимэһээ управленинүүдэй, министерствын ветеринарна хүдэлмэрилэгшэд бүхы ажахынуудта тканева препарат болон нативна биомицин тон үргэнөөр хэрэглэхэ шухала.

Нэгэ үгөөр хэлэхэ болоо һаа, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, үйлэдбэриин управленинүүдэй, «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэд, тэрэшэлэн малшад өөһэдөө гол анхаралаа малые зүбөөр эдеэлүүлхэ хэрэгтэ хандуулха ушартай. Энээнэйл аша туһаар малаа түргөөр түлжүүлхэ, һү ехээр абаха, шэмэрүүн хүйтэн үбэлые амжалтатайгаар дабан гаталха болоно бшуу. Тиигээдшье ерэхэ үбэлжэлгые һайнаар, малаа гарзалуулангүйгөөр үнгэргэхэ арга боломжошье манда гүйсэд бии гээшэ.

Мал ажалые ашаг үрэ ехэтэйгээр эрхилхэ асуудал ганса дээрэ хэлэгдэһээр дүүрэнэ бэшэ. Наһаяа хүсэһэн хашараг, гунжадай олоороо ороондо оруулагдаагүй байдаг баримтые тэсэлтэй аал? Гадна мүнөө болотороо 50 мянга шахуу эхэ хонид үшөө үрэжүүлэгдээгүй байһаар. Эдэ баримтанууд мал ажалда һанаагаа ехээр табидаггүй байдагые гэршэлжэ үгэнэ ха юм. Тиихэдэ сентябрь соо һү абалгые доошонь оруулһан ушарта ямар нэгэн шалтаг бии гү? Хяагтын управлени август һаратай сасуулбал, сентябрь соо үнеэн бүриһөө 49 литр, Хориин —47 литр һү багаар һаагаа. Малда эдюулхэ тэжээл дүүрэн бии байгаа. Гэмынь юуб гэхэдэ, эдэ болон бусад управленинүүдэй һү һаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэри орой хиналтада абтаагүй байшоо. Малай үбэлэй байра заһабарилга дүүргэгдээгүй, үбһэ һолоомон зөөгдөөгүй, тэжээл бэлдэхэ цехүүд болон уһалууриин түхеэрэлгэнүүд ойроо хүртөөгүй байһан ушарнууд тэсэшэгүй.

Малай үбэлжэлгын бэлэдхэл, мал ажалай продуктнуудые, илангаяа һү абалган дээрэ ушарһан дутагдалнуудые дары усадхахын тулада управленинүүдэй болон ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд фермэ, гүүртэ, отара бүхэнэй байдал нарин нягтаар хаража үзэхэ, һайн малшадаар хүсэлдүүлхэ, тэдээн тушаа һаналаа онсо хандуулха уялгатай. Тэрэшэлэн ажалай эмхидхэл, түлөөһэ һайжаруулхын тула оролдолго гаргаха шухала. Малшадай, тэрэшэлэн фермые даагшад болон мэргэжэлтэдэй бүтээһэн ажал хүдэлмэриин үрэ дүнгые материальна талаар урмашуулгатай холбоогүй хада мал ажалые саашадань хүгжөөхэ асуудалай түргэн шиидхэгдэхэнь бэрхэтэй.

Манай республикын эрхэ байдалда мал ажал хадаа хүдөө ажахын үйлэдбэридэхи шиидхэхы һалбари мүн. Тиимэһээл энэ һалбаридаа саг үргэлжэ анхаралаа хандуулая, мэргэжэл түгэс хүтэлбэрэер хангая!

...гаарта, замбуулинай дайдада, уһан доро ядерна зэбсэг туршалга хорихо тухай договор хүсэндөө оробо

...Социалис Республикануудай Союзай, Великобританиин Нэгэдэмэл Королевствын ...Хойто Ирландиин, Америкын Холбоото Штадуудай правительствануудай хамтын коммюнике

...рта, замбуулинай дайдада, ...ро ядерна зэбсэг туршалга тухай договорой III статья... ...рбадахи пункттай зохил... договорто түрүүн хабаадаг... Совет Социалис Республика... Союзай, Великобританиин ...л королевствын ба Хойто ...иин, Америкын Холбоото ...дай правительстванууд тус баталһан правительства... — Совет Социалис Республи... Союзай правительствада ..., Великобританиин нэгэдэ... ...олевствын ба Хойто Ирлан... ...равительствада Лондондо, Америкын Холбоото Штадуудай правительствада Вашингтондо тус договорой эсэслэн баталагдаһан грамотануудые 1963 оной октябриин 10-да хадагаламжада үгэбэ.

Договор соо хэлэгдэһэнэй ёһоор тус договорто түрүүн хабаадагшадай эсэслэн баталһан грамотануудые хадагаламжада үгэһэн үдэрһөө—1963 оной октябриин 10-һаа хүсэндөө ороо.

Договор соо хэлэгдэһэнэй ёһоор бусад оронуудай хабаадаһан тухай эсэслэн баталагдаһан грамотанууд, документнүүд договорто түрүүн хабаадаһан правительствануудта хадагаламжада үгтэхэ юм.

Тус договорой хүсэндөө ороторнь гараа табяагүй ямаршье гүрэн дуратай сагтаа энээндэ нэгэдэхэдэнь болохо гээд договор хараалһан байна.

Тус договорто хабаадаһан тухайдаа эсэслэн баталагдаһан грамотанууд гү, али документнүүдые договорой хүсэндөө ороһонойнь һүүлээр хадагаламжада үгтөө һаа, тэрэ үдэрһөө хүсэндөө орохо юм гээд договор соо мүн хараалагданхай.

...риалистнуудай бүхэдэлхэйн III уулзалгада хабаадагшадай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевто эльгээһэн харюугай бэшэг

...тэ нүхэр Фидель Кастро. ...үе сагай түрүү үзэлтэй ...истнуудай ажал ябуулгые ...идэрөөр сэгнэһэн бэшэгые ...журналистнуудай бүхэдэл... ...рбадахи уулзалгада хабаа... ...зүрхэ сэдьхэлэйнгээ гүн ...а һайшаажа байна. Господин ...гшэ, журналистнуудай бүхэ... ...хуралдаанай удха шанар ...һээ гадна, тэрэ бэшэг до... ...уулзалгада хабаадагшадта ...һан захяа хүргөөт гэжэ ...истнууд хүлеэн абаа.

...ядерна дайнай аюулые зай... ...замда түрүүшын алхам мүн ...осквагай договорые бэшэг ...танай сэгнэһые бидэнэр зүб..., уласхоорондын шахардуу ...байдалые һуларуулха шуха... ...гэжэ хаража байһан түрүү ...бүхы хүнүүдтэй хамта энэ ...е амаршалнабди. Тэрэшэлэн ...тайбан байдалда эсэргүү... ...арюусалгагүй политическэ ...хэжэ байдаг хүнүүдэй аашада һэримжэтэй байха гэһэн танай уряалые бидэнэр дэмжэнэбди.

Африкын эрье шадар, Алжир городто—баатарлиг арадай зүрхэн һүлдэдэ манай уулзалга эхилээ һэн. Энэ арад хадаа бэеэ даанхай байдалаа нилээд ехэ бэрхэшээлтэйгээр туйлаһан байна. Мүнөөшье эрхим дээдэ ерээдүйн, эб найрамдалай, демократиин ба үнэн зүб байдалай түлөө тэмсэлые айхабтар хүндэ хүшэр эрхэ байдалда ябуулжа байдаг. Хүгжэжэ байһан залуу оронуудай журналистнуудые, тэдээнээр дамжуулан эдэ оронуудай бүхы арад зониие танай халуунаар амаршалхадатнай манай журналистнуудай хуралдаанда хабаадагшад сэдьхэлээ ханан угтаа.

Арад зоной үмэнэ журналистнуудай харюусалга тухай, мүнөөнэй обществодо хэблэлэй, радиогой болон телевидениин үүргэ тухай үнгэртэгдэһэн хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүд тухай бодожо үзэхэ зуураа демократическа бүхы журналистнуудай нэгэдэлые бэхижүүлхын тулада зохисотой эрхэ байдал бии боложо байна гэһэн тобшолол хэбэбди.

Господин түрүүлэгшэ, амгалан тайбан байдалай, арадуудай хани барисаанай [illegible]

Журналистнуудай бүхэдэлхэйн гурбадахи уулзалгын Президиум.

...ОЦИАЛИС РЕВОЛЮЦИИН НЭГЭДЭМЭЛ ПАРТИИН ...АЛЬНА ХҮТЭЛБЭРИИН НЭГЭДЭХИ СЕКРЕТАРЬ, КУБЫН ...ЛИКЫН ХУБИСХАЛША ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ПРЕМЬЕР-МИНИСТР НҮХЭР ФИДЕЛЬ КАСТРО РУСТА

ГАВАНА

...нүхэр Фидель Кастро, ...» гэжэ хүсэ ехэтэ һалхи ...танай орон дээгүүр гара... ...тар ехэ хохидол ушаруул... ...шаналан мэдэбэбди. ...Центральна Комитет, Со... ...равительство, бүхы совет ..., Ориенте, Камагуэй, Лас... ...гэдэг провинцинуудай хүн ...Кубын Республикын бүхы ...ехэ һанаагаа зобожо бай... ...үүлнэбди.

...орондо ушаруулһан бай... ...иимэ ехэ хохидолые, хёое ...зон түргэнөөр усадха... ...гэжэ бидэнэр найданабди.

Кубын баатарлиг арадтай аха дүүгэй хани барисаатай байдаг Советскэ правительство, совет арад зон ехэ һалхи шуурганда дайрагдаһан районуудта туһаламжа үзүүлхэ юм.

Шуурганһаа, хүсэ ехэтэ һалхинһаа боложо гэмтэһэн бүлэнэртэ манай шаналал дамжуулхыетнай гуйнабди.

Н. ХРУЩЕВ,
Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ.

Москва, Кремль.
1963 оной октябриин 10.

Москвагай договор хүсэндөө оробо

МОСКВА, октябриин 10. (ТАСС). Агаарта, замбуулинай дайдада, уһан доро ядерна зэбсэг туршалга хорихо тухай договорой эсэслэн баталагдаһан грамотые хадагаламжада үгтэхэ ёһолол үсэгэлдэр болобо.

Совет Социалис Республикануудай Союзай правительствада—договорто түрүүн хабаадагшада Америкын Холбоото Штадуудай, Великобританиин түлөөлэгшэд: Москвадахи США-гай элшэн сайд Фой Д. Коллер, Москвадахи Великобританиин саг зуурын этигэмжэтэ Томас Бримлоу гэгшэд грамотануудые хадагаламжада үгэбэ. СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо В. А. Зорин грамота абаба.

Советскэ Союзай эсэслэн баталһан грамота энээнтэй хамта СССР-эй правительствын архивта үгтэбэ.

Агууехэ Октябриин хүндэлэлдэ 1917 1963

АЖАЛАЙ ОХИН

Улаан-Үдын трикотажна фабрика тээшэ ошоходо, «Агууехэ Октябриин революциин 46-дахи жэлэй ойе ажалай амжалтаар угтая!»—гэһэн лозунг тэрэ предприятиин байшангай оройһоо налбаһан улаан тут батадхалсан уряалжа далбана. Ажалша энэ коллектив алдарта ойдо эсэшэ сусашагүйгөөр бэлэдхэжэ, абаһан социалис уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэжэ байна. Фабрикын цех бүхэн соо ороходо дүлэтэ ажалай сууряан соностожо, үйлэдбэриин бүтээл бүхэн минутаар бэшэ, харин секундаар шиидхэгдэнэ. Энээн тушаа хубсаһа нэхэдэг цехэй начальник Анна Елисеевна Ильина иигэжэ хөөрэнэ:

— Оньһото машинаар хубсаһа нэхэхэ гээшэ тон нарин, харюусалгатай ажал юм. Хэрбээ хубсаһа нэхэгшэ халаанайнгаа ажалай үнэтэ сагые гамтайгаар ашаглаагүй һаа, үйлэдбэриин даалгабариие хэзээдэшье дүүргэжэ шадахагүй байна.

Саашадань цехэй ажалай түрүүшүүл тухай һонирхон хөөрэлдэхэдэ, нүхэр Ильина коммунис ажалай ударнигууд, хубсаһа нэхэгшэд Рая Акулич, Лидия Раева, Людмила Магнитова болон бусадай алдар нэрэ нэрлэнэ. Эдэ түрүү хубсаһа нэхэгшэд үдэр бүри халаанайнгаа даалгабариие 113—115 процент дүүргэжэ, эрхим шанартай хубсаһа нэхэнэ. Тэдэнэй хэһэн хубсаһан фабрикын техническэ шалгалтын таһагай хиналтагүйгөөр, харин гансал өөһэдынь тамга тэмдэгтэйгээр магазинуудта, ажалшадта эльгээгдэнэ. Тус цехэйхид байгша оной үнгэрһэн юһэн һарын туршада түсэбһөө гадуур 1300 хэһэг хубсаһа нэхэжэ гаргаба.

Гансашье хубсаһа нэхэдэг цехэйхид бэшэ, мүн хубсаһа оёдог цехэйхид һайндэртөө ажалай эрхим бэлэг бэлэдхэнэ. Цех байгша ондо һара бүхэнэйнгөө даалгабари 108—110 процент дүүргэжэ, ажалай бүтээсэ нилээд дээшэлүүлэнхэй. Тэндэ ажалладаг хубсаһа оёгшод Е. А. Назарова, М. М. Алексеева, Т. М. Пестрякова, Т. Ф. Лосева гэгшэд халаан бүхэнэйнгөө даалгабари хододоо 115—118 процент дүүргэнэ. Абаһан социалис уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэжэ, ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, коммунис ажабайдалай журам царинаар сахиха тушаа һайн жэшээ харуулжа байһанайнгаа түлөө эдэ хубсаһа оёгшодто коммунис ажалай ударнигуудай нэрэ зэргэ олгогдонхой. Цехэйхид Агууехэ Октябриин һайндэр хүрэтэр түсэбһөө гадуур 1500 хэһэг трикотажна хубсаһа оёхо уялгатай байһан аад, мүнөө 1100 гаран хэһэг һайн шанартай хубсаһа оёжо, абаһан уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна.

Фабрикын бүхы коллектив ноябриин 6 болотор түсэбһөө гадуур 2800 хэһэг трикотажна хубсаһа нэхэхэ уялгатай. Тиихэдэ сентябрь һарада ажалай бүтээсэ 107 процентдэ хүргэбэ. Фабрикынхид байгша оной үнгэрһэн юһэн һарын туршада түсэбһөө гадуур 12 мянга шахуу түхэритэй продукци үйлэдбэрилөө.

Фабрикын олонхи цехүүдтэ ажалай жаяг заршам хазагайруулха, голодоһо гаргаха ушарнууд үзэгдэхэеэ болиһоор үнинэй.

Д. Шагдуров.

Федор Наумов, Геннадий Афанасьев, Владимир Федотов гэгшэд хүдөө ажахын механизациин Жэрэмэй һургуули дүүргээд. байгша оной намар түрүүшынхеэ трактор тушаажа абаа. Мүнөө тэдэнэр Хориин управлениин «Первомайский» совхоздо намарай паар хахалалгада һайнаар хүдэлнэ.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ҺАЙНДЭРЭЙ УГТАМЖА

Баруун урдахи харгын түмэр замаархид сентябриин хоёр декадада түсэбһөө гадуур 3 мянга шахуу вагон кукуруза, горох, ешмээн, овощ, үрэ жэмэс зөөгөө. «Хүдөө ажахын ашаануудые һаадгүйгөөр шэрэхэ гэһэн уряалтайгаар һайндэрэй мүрысөөн дэлгэрнэ.

**

«Майкаинзолото» комбинат (Павлодарай область) үйлэдбэреэ үргэдхэнэ. Торт-Кудук руднигта алта малталгын шэнэ шахтын барилганууд бодожо байна. Октябриин һайндэрэй урда тээхи үдэрнүүдтэ фабрикаяа ашаглалгада оруулха гэһэн уялга барилгашад абанхай.

**

Ленинэй нэрэмжэтэ Криворожско металлургическа заводой кокс-химическэ цехүүд доменно пеэшэнтүүдтэ түлишэ үгэхэһөө гадна, минеральна үтэгжүүлгэ үгэдэг юм. Түсэбһөө гадуур 100-гаад тонно сульфат аммони эндэхи химигүүд бэлдэбэ.

Профсоюзуудай XIII съездые угтуулан

ПРОФСОЮЗНА ОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ НЭРЭ ХҮНДЫН ХЭРЭГ

Ленинэй партиин хүтэлбэри доро ябаhан совет арад коммунизмын гэрэлтэ hайхан ордонине бодхоохын түлөө эршэмтэй шангаар ажаллана. Арадтаа зол жаргалтай байдал зохёон байгуулха, дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал тогтоохо гэhэн нангин зорилгоhоо ондоо юумэ манай партида үгы гэжэ Эхэ ороноймнай ажалшад мэдэдэг. Бүхы хүдэлмэришэд, алба хаагшад Коммунис партиингаа, Советскэ правительствынгаа дотоодын, мүн гадаадын политикые халуунаар дэмжэжэ байhанаа мэдүүлнэ.

СССР-эй профсоюзуудай XII съездhээ хойшо дүрбэ үлүүтэй жэл үнгэрбэ. Энэ хадаа коммунизм байгуулха хэрэгтээ совет арадай ехэ амжалта түйлэжэ байhан үе мүн болоно.

Совет обществын хүгжэлтэдэ, экономикоёо улам саашань хүгжөөлгэдэ шэнэ зам нээжэ үгэhэн партиин XXII съезд энэ үеын онсо илгаатай, түүхэтэ удха шанартай событи болоhон байна.

Коммунизм тээшэ үргэн дэлисэтэйгээр урагшаа дабшажа ябаhан мүнөө үедэ коммунизмын материально-техническэ үндэhэ hуури байгуулха, ниитын коммунис ёhоной харилсаа холбоо тогтоохо, коммунис обществын шэнэ хүниие хүмүүжүүлхэ гэhэн партиин Программаар табигдаhан шухала зорилго бэелүүлгэдэ совет профсоюзуудай үүргэнь айхабтар ехэ. Энэ үүргэеэ нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэлгэдэ профсоюзуудай бүхы ажал ябуулга зорюулагданхай.

Партиин хараалhан агууехэ зорилгонуудые бодото дээрэнь дүүргэхын түлөө шанга тэмсэлэй дэлгэрhэн үедэ СССР-эй профессиональна союзуудай XIII съезд үнгэргэгдэхэнь. Энэ съезд өөрынгөө ажалые октябриин 28-най үдэр Москва хотодо эхилхэ юм. ВЦСПС-эй ажал тухай тоосоон, коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулгын үедэ профсоюзуудай дүүргэхэ зорилго, ВЦСПС-эй шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэл, профессиональна Союзуудай Уставта оруулагдаха хубилалта тухай асуудалнууд съезд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ, ВЦСПС-эй болон шалгалтын комиссиин hунгалта үнгэргэгдэхэ.

Өөрынгөө зэргэдэ хүдэлмэришэд, хүдөөгэй таряашад, алба хаагшадые hайн дураар нэгэдүүлдэг, ниитын эгээл томо организаци болохо совет профсоюзууд өөрынгөө ажал хэрэг коммунис партиин хүтэлбэри доро эмхидхэн ябуулна. Профсоюзна организацинууд арадай ажахын бүхы hалбаринуудые амжалтатайгаар хүгжөөхэ хэрэгтэ олониитые элсүүлэн жагсааха зорилгоор коммунис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлнэ, ажалшадай эдэбхи үүсхэл бадаруулна, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй, замай залуушадай түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлнэ. **«Энэ хадаа баадхалгын эмхи, элсүүлгын, hуралсалай эмхи, энэ хадаа ударидалгын, ажал эмхидхэлгын hургуули, коммунизмын hургуули мүн»** гэжэ В. И. Ленин хэлэhэн байгаа.

Республикымнай профсоюзна организацинууд ажалшадые хүмүүжүүлхэ асуудалда гол анхаралаа хандуулдаг болоо. Энээнэй ашаар хүниие хүмүүжүүлгэдэ коллективэй дүүргэхэ үүргэ, харюусалга улам дээшэлжэ, ажалшадай эдэбхи үүсхэл бадаран хүгжэжэ байна. Коммунис ажалай түлөө үргэн далайсатайгаар дэлгэрhэн хүдэлөөнэй үедэ олон шэнэ үүсхэл бадаран гараа, социалис мүрысөөнэй эршэ улам шангадана.

Октябрь hара соо үнгэргэгдэхэ профсоюзуудай съездые угтуулан, **абаhан** уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн хаа хаанагүй үргэнөөр дэлгэрhэн байна. Коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргэдэ хүртэлсэхын түлөө мүрысөөндэ республикымнай 175 предприяти, 967 цех, 5063 бригада хабаадалсана, 45200 хүн тус бүридөө дээшэлүүлэгдэhэн уялга абаад, эршэмтэй шангаар ажаллана. Үйлэдбэриин түрүүшүүл абаhан уялгаяа үлүүлэн дүүргэхэ, доторой арга боломжо элирүүлэн хэрэглэхые оролдохоhоо гадна, түрүүшүүлэй түйлаhан амжалтые бүгэдын шадабари болгохо хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулна.

«Шинии хажууда гээгдэжэ ябагша байха ёhогүй» гэhэн Т. Э. Ковалевагай хоёр-гурбан жэлэй саада тээ гаргаhан үүсхэл промышленна предприятинуудта үргэнөөр дэлгэрүүлэгдээ. Нарин сэмбын фабрикын түрүү нэхэгшын энэ уряагаар мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд өөhэдынгөө дүй дүршэлдэ бусадые hургаха, нүхэр ёhоной туhаламжа хүргэхэ, гээгдэгшэдые түрүүшүүлэй зэргэдэ хүргэхэ гэhэн тэмсэл дэлгэрээ. СССР-эй Верховно Совдэй депутат Мария Афанасьева ажалайнгаа сагые зүбөөр хэрэглэхэ, сэмбэ нэхэдэг станогой бүтээсэ дээшэлүүлхэ арга олоhон байна. Тэрэнэй жэшээгээр ажалладаг нооhо ээрэгшэд Л. К. Бурнина, А. Осипова болон бусад түүхэй эд арьбалхын түлөө тэмсэл үүсхэhэн юм. Тэдэнэй энэ үүсхэл үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэжэ, жэл соо 4 тонно түүхэй эд алмаха арга хангагдаа.

Ажалай нормо ехэ болгожо, бүтээсыень дээшэлүүлхэ асуудалда зорюулагдаhан ЛВРЗ-гэй үрэмдэгшэ А. В. Грехневагай үүсхэлые республикымнай промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэд халуунаар дэмжээ. «Электромашина», шэлэй оньhожоруулагдаhан заводуудай, нарин сэмбын фабрикын, мебельнэ болон модо болбосоруулгын комбинадай, Онохойн модоной, мяха-консервын комбинадай болон бусад предприятинуудай түрүүшүүл нүхэр Грехневагай жэшээгээр өөhэдынгөө түсэб зохёожо, дээшэлүүлэгдэhэн нормоор ажаллана.

Совет профсоюзууд гүрэнэй түсэб дүүргэлгэдэ, үлүүлэн дүүргэлгэдэ олониитые эмхидхэн жагсаахаhаа гадна, үйлэдбэриие хүтэлбэрилгэдэ, түсэб зохёолгодо, үйлэдбэриие нарижуулан hайжаруулгада эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Ажалай гурим, үйлэдбэридэ аюулгүйе наринаар сахиха талаар профсоюзуудай зүгhөө ехэ хиналта эмхидхэгдэнэ. Ниитын олон инспекторнууд предприятинуудта ажалай журамай зүбөөр сахигдадаг, хүдэлмэришэдтэ аюулгүйгөөр ажаллаха байдалай хэр зэргээр хангагдадаг байhые ходо хинан шалгана, элирүүлэгдэhэн дутагдалые усадхаха талаар зохихо хэмжээ бэелүүлнэ.

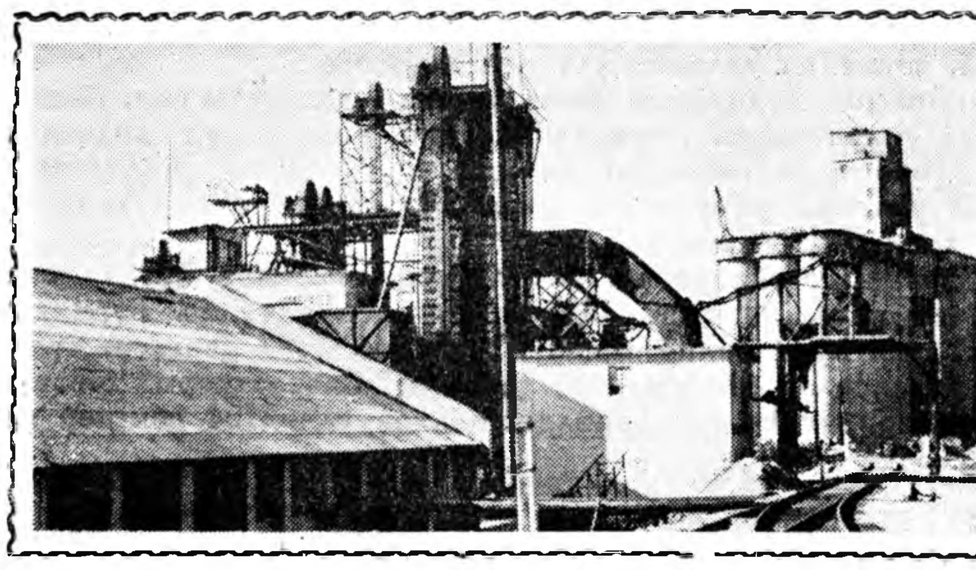
Профсоюзуудай XIII съезд совет арадай ажабайдалда ехэ удха шанартай событи болохо юм. Республикымнай профсоюзна организацинууд Агууехэ октябриин 46 жэлэй ойн hайндэрэй урдахана үнгэргэгдэхэ профсоюзуудай съездэ hайн бэлэдхэл хэжэ байна. Промышленна предприятинуудай коллективууд түсэбhөө гадуур ехэ продукци үйлэдбэрилхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукциингаа шанар hайжаруулха, өөрынь үнэ сэн хямдаруулхые оролдон, дээшэлүүлэгдэhэн шэнэ уялга абаба. Хүртэйн, Хандагатайн леспромхозуудай модошод түсэбhөө гадуур ехэ модо бэлэдхэхэ гэжэ мэдүүлээ. Тимлюгэй цемент-шиферэй заводой хүдэлмэришэд съездын нээгдэхэ үдэр болотор 4 мянган тонно цемент, шиферэй 800 мянган хэhэг алмаhан, түүхэй эдээр хэхэ продукциин өөрынь үнэ сэн 0,3 процентээр доошолуулха, ажалай бүтээсые 0,2 процентээр дээшэлүүлхэ уялга абанхай. Улаан-Үдын шэлэй оньhожоруулагдаhан заводойхид октябриин 25-да 10 hарын түсэбhөө гадуур 30 мянган дүрбэлжэн метр соохын шэл үйлэдбэрилхэ юм. Промышленностиин, эдеэ хоолой зүйлнүүдэй министерствын предприятинуудай хүдэлмэришэд профсоюзуудай XIII съездын хүндэлэлдэ валовой продукци үйлэдбэрилхэ 1963 оной түсэб октябриин 25-да дүүргэжэ, жэлэй дүүрэтэр 400 мянган түхэригэй продукци даабариhаа гадуур гаргаха, 20 шэнэ зүйлэй продукци үйлэдбэрилхэ, ажалайнгаа бүтээсэ 2 процентээр дээшэлүүлхэ гэжэ зоригжонхой.

Республикымнай хүдөө ажахын хүдэлмэришэд профсоюзуудай съездые ажалай бэлэгтэйгээр угтаха гэжэ мүрысэнэ. Олон совхозой профсоюзай хүдэлмэришэдэй комитедууд түсэбhөө гадуур гүрэндэ таряа худалдаха, мяха, hү ехээр абахын түлөө социалис мүрысөө дэлгэрүүлэнхэй. Таряашад гүрэндэ түсэбhөө гадуур орооhо худалдаха уялгаяа бодото дээрэнь дүүргэнэ.

Профсоюзна организацинууд совет арадай урда табигдаhан зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ хэрэгтэ коллективуудай хүсэ шадал зорюулха ехэ арга боломжотой гээшэ. Энэ арга боломжоёо дүүрэнээр хэрэглэхэ, гүрэнэй түсэб дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ промышленна предприятинууд, совхозуудай хүдэлмэришэдые элсүүлэн жагсааха уялгатай гээшэ. Гэбэшье заводуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй, цехүүдэй зарим комитедүүд энэ уялгаяа муугаар дүүргэнэ. Зарим предприятинуудта коммунис ажалай түлөө мүрысөөн ёhо тэдыгээр эмхидхэгдэнхэй, үйлэдбэриин дутагдалнуудые элирүүлэн зайсуулхын түлөө ёhотой тэмсэл ябуулагданагүй.

Совет профсоюзуудай ажабайдалда ехэ hуури эзэлхэ профсоюзуудай XIII съездые ажалай бэлэгээр угтаха гээшэ республикымнай профсоюзна организацинуудай, профсоюзай гэшүүдэй нэрэ хүндын хэрэг.

Л. Асеев,
профсоюзуудай Буряадай областной Соведэй түрүүлэгшэ.

УКРАИНЫН Кировоград гор... ряа бэлэдхэлгын... да кукуруза... абаха, буйлуу... точно лини... дүүргэгдэнхэй. ...дээрэ: поточно... юрэнхы түхэл...

ТАСС-ай фото...

★ ★

Минеральна үтэгжүүлгэдэ гол анхарал

СССР-эй Арадай ажахын соведэ... коллеги дээрэ зүдшэн хэлсэгдэб...

Минеральна үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилхэ түсэб мүнөө хэр зэргээр бэелүүлэгдэжэ байнаб; энэ хэрэгые зэбсэг түхеэрэлгээр хүсэд хангахын тула юу хэхэ хэрэгтэйб; угаа ехэ зорилго бэелүүлхэ Эсэгэ ороноймнай химиин тон шухала энэ hалбариие үргэнөөр байгуулхын тула ямар хэмжээ абаха хэрэгтэйб?

Имэ асуудалнууд СССР-эй Арадай ажахын соведэй коллегиин дэлгэрэнгы зүблөөн дээрэ октябриин 9-дэ зэбшэн хэлсэгдэбэ. Орооhо таряанай ургаса дээшэлүүлхын тула минеральна үтэгжүүлгэнүүдые болон ургамал хамгаалха химическэ хэрэгсэлнүүдые бүри ехээр үйлэдбэрилхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй hаяхан хэблэгдэhэн бэшэгынь угаа ехэ удха шанартай байна гэжэ тэрэ зүблөөн дээрэ тэмдэглэгдэбэ. Тус документые промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд тон ехээр hайшаагаа. Предприятинууд дээрэ шэнэ шэнэ арга боломжонууд бэдэрэгдэжэ байна. Дайшалхы зорилгые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэбди гэжэ химигүүд хэлээ.

Мүнөө жэл олохон союзна республиканууд 9 hарынгаа программые үлүүлэн дүүргээд, хүдөө нютагуудта нилээд ехэ минеральна үтэгжүүлгэ үгөө. Жэшээнь, Украинада гурбан кварталай соо үйлэдбэрилхөөр хараалагдаhанда орходоо 45 мянган тонно үтэгжүүлгэ үлүү ехээр үйлэдбэрилэгдэhэн, Белоруссида — 19 мянган тонно үтэгжүүлгэ үлүү ехээр үйлэдбэрилэгдэhэн байха юм. Мүн Казахстанай, Туркмениин, Латвиин химигүүд түсэбөө үлүүлэн дүүргэнхэй.

Гэхэ зуура, РСФСР-эй, Грузи, Азербайджан, Армениин химигүүд горитой гээгдэжэ ябана гэжэ коллеги дээрэ тэмдэглэгдэбэ. Минеральна үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилхэ түсэбүүдээ эдэнэй дүүргээгүй шалтагааниинь гэбэл, шухала хэрэгтэй зэбсэг түхеэрэлгэнүүдээ хожомдожо ашаглалгада оруулhан, мүнөө бии байгаа түхеэрэлгэнүүдээ хангалтагүйгөөр хэрэглэhэн, зарим предприятинуудай болон совнархозуудай хүтэлбэрилэгшэд гүрэнэй энэ шухала зорилгодо бага анхарал табиhан юм.

Үнгэрэгшэ үе соо Москва шадарай горнохимическэ комбинат хангалтагүйгөөр ажаллаа. Мүн Эстониин «Маарду» гэжэ химическэ комбинат гээгдэжэ ябана. Сернэ кислота үйлэдбэрилхэ гурбан кварталайнь түсэб арай гэжэ август hарада дүүргэгдэhэн байха юм. Хэмэл утаhанай Балаковско комбинат, зэд шудхаха Дунда Ураалай завод гэхэ мэтэнүүд мүн лэ гээгдэжэ ябана.

Химическэ индустриин энэ шухала hалбаринуудые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ ехэхэн арга боломжонууд бии гэжэ зүблөөн дээрэ үгэ хэлэхэдээ СССР-эй СНХ-гай управленинүүдэй эрхилэгшэд, ВЛКСМ-эй ЦК-гай, мүн СССР-эй Госпланай дэргэдэхи гүрэнэй комитедүүдэй түлөөлэгшэд, предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд тэмдэглэбэ. Манай гүрэн минеральна үтэгжүүлгэнүүдые үйлэдбэрилхэ хэрэгтэ угаа ехэ мүнтэ зөөри hомолно. Бүри мүнөө жэлдэ химическэ заводууд хүдөө ажахыда 20 миллион тонно минеральна үтэгжүүлгэ эльгээхэ юм. 1963 ондо ашаглалгада оруулагдаха гэжэ арадай ажахын түсэбөөр хараалагдаhан шэнэ шэнэ зэбсэг түхеэрэлгэнүүд ашаглалгада оруулагдаха... СССР-эй СНХ-гай коллеги... хэлсэhэн асуудалнуудаар... тоол баталан абажа, хэд... предприятинуудай гээгдэл... люулха, жэлэйнгээ прог... заатагүй дүүргэхэ тушаа... хой хэмжээнүүдые хараал... юзна республиканууд... ажахын соведүүд, эконо... районуудай совнархозу... бол минеральна үтэгжүү... лэдбэрилдэг предприяти... шухала зэргын туhаламжа... хэ зэргэтэй гэжэ зүблөөнэй... дурадхагдаба.

Химическэ болон не... промышленностиин гүрэнэй... тет СССР-эй совнархозтой... предприятинууд дээрэ ка... бүри түргэнөөр үйлэдбэри... лохо тухай хэмжээ ябуу... дые хараалба. Карбамид ү... рилжэ шудалхын тулада... шэнжэлэлгын болон п... институтуудhаа мэргэжэ... бригаданууд эльгээгдэнэ. ...бригаданууд «Апатит», «М... гэжэ комбинадуудта эльгэ...

Заводуудта апатидай к... рат, синтетическэ аммиак... серэ эльгээхэ хэрэгэй х... hайн гэгшын хиналта... даг болоо. Гээгдэжэ ябаhан... приятинуудта бодото туhа... хын тулада СССР-эй сов... hоо мэргэжэлтэд эльгээгд...

Минеральна үтэгжүүлгэ... бэрилхэ жэлэйнгээ түсэб... вод бүхэнэй дүүргэхэ хэр... гаха тушаа хэмжээ ябуу... дые СССР-эй совнархоз... Энээнhээ гадна үтэгжүү... лэдбэрилхэ талаар дү... кварталда нэмэлтэ даа... предприятинуудта үгтэбэ.

(ТА...

hАЙН ШАНАРТАЙ, ШЭНЭ ЗҮЙЛНҮҮДЫЕ ОЛООР ГАРГАХА

Зүүн Сибириин экономическа районой промышленность арад зоной хэрэглэдэг хэдэн зуугаад миллион түхэригэй промышленна эд бараа, эдеэ хоолой зүйлнүүдые жэлдээ гаргана. Энэнь экономическа районой бүхы валовой продукциин 25 процентнь болодог юм.

Бүхы дээрээ совнархозой предприятинууд промышленна продукци бүтээхэ 9 hарынгаа түсэбые холо үлүүлэн дүүргэбэшье, арад зоной хэрэглэдэг зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ даабаряа дүүргэжэ шадаагүй, культурно-ажаhуудалай болон гэрэй хэрэгсэлэй олон зүйлнүүдые худалдаа наймаанай организацинуудта дутуу үгэhэн байна.

Районой мебель бүтээдэг предприятинууд валовой продукци үйлэдбэрилхэ түсэбөө дүүргэбэшье, буфет, стол, кухни соо табигдаха, мүн үхибүүдэй мебелеэр худалдаа наймаанай организацинуудай захил дүүргээгүй байна.

Эрхүүгэй, Улаан-Үдын машина бүтээлгын заводууд түмэр оро, үхибүүдэй тэргэ, нааданхай хэхэ түсэбөө мүн лэ дүүргээгүй.

Улаан-Үдэ, Шэтэ, Ангарск, Черемхово городуудай оёдолой фабриканууд арад зоной ургажа байгаа эрилтые хүсэд hайнаар хангажа шаданагүй. Эдэ фабрикануудай оёдог гадар хубсаhанай шанар муу байhаар, шэнэ, гоё hайхан, үмдэхэдэ тааруу зохид плати, пальто гэхэ мэтэ хубсаhа оёдог болохо талаар анхарал оролдолго үшөө багаар гаргагдана. Мүн гутал оёдог фабрикануудай ажал хангалтагүй байhаар. Тэдэнэр үнгэрhэн гурбан кварталай туршада 150 мянган паар арhан гутал дутуу үгэhэн байна.

Арад зоной хэрэглэмжэ хангахаар хараалагдаhан үргэн хэрэглэлэй шэнэ зүйлнүүдые бүтээхэ талаар ёhотой ажал хэгдэнэгүй. Шэнэ эд бараа гаргаха даабари дүүргэгдээгүй. Эрхүүгэй мебель хэдэг «Байкал» фирмэ, Хайтинска фарфор хэдэг завод, «Автотрактородеталь» заводой коллективууд арад зоной эрилтэ хангаха шэнэ товарнуудые бүтээдэг болохо хэрэгтэ ёhотой анхарал хандуулаагүй дээрэhээ, шэнэ продукци үйлэдбэрилхэ уялгаяа муугаар дүүргэнэ.

Арадай хэрэглэмжын эд бараанай шанарай улам hайжаруулагдажа байбашье, зарим предприятинууд хуушарhан, гүрэнэй стандартын техническэ эрилтэ хангахаа болиhон зүйлнүүдые бүтээдэг зандаа. Жэшээлхэдэ Улаан-Үдын шэгнүүр заhабарилгын заводой, Эрхүүгэй Куйбышевай нэрэмжэтэ заводой хэдэг түмэр орон, Шэтын, Улаан-Үдын мебельнэ фабрикануудай бүтээдэг мебель ажалшадай hайшаалда хүртэдэггүй дээрэhээ магазинуудай дарамта болож хэбтэдэг.

Арад зоной ехээр хэрэглэдэг эд бараа үйлэдбэрилхэ, даабаряа предприятинуудай хэр зэргээр дүүргэжэ байhан тухай асуудал Арадай ажахын совет hаяхан өөрынгөө заседани дээрэ зүбшэн хэлсээ. Тиимэ эд бараа хараалагдаhан түсэбөөр hайн шанартайгаар бүтээдэг болохо, худалдаа наймаанай организацинуудай захилые заатагүй дүүргэхэ талаар зохихо хэмжээн хараалагдаа.

Машина бүтээлгын, модо хюроодэлгын болон модо болбосоруулгын, мебельнэ промышленностиин, химическэ болон нефтяной промышленностиин управленинүүдэй юhэ hарын туршада дутуу үгэhэн продукцияа хүсэлдүүлхэ тусхай график Арадай ажахын совет зохёоhон байна. Үйлэдбэриин hайн баазатай зарим предприятинуудта культурно-ажаhуудалай, гэр байрын хэрэгсэлнүүдые гүрэнэй түсэбhөө гадуур IV-дэхи кварталай туршада бүтээхэ даабари үгтэбэ.

Арадай ажахын совет хүн зоной хэрэглэмжые саашадаа хүсэд hайнаар хангахын тула худалдаа наймаанай павильонуудта харуулагдаад, hайшаагдаhан шэнэ товарнуудые гаргаха хэмжээ баталан абаба. Энэ хэмжээнэй ёhоор экономическа районой предприятинууд 6—9 hарын туршада арад зоной хэрэглэмжын 53 шэнэ зүйлэй эд бараа үгэдэг болохо юм. Предприятинуудай үйлэдбэриин арга боломжо элирүүлэн хэрэглэхэ, шухала материал гамтайгаар таргашалха, үйлэдбэриин хаядаhа хэрэглэн, эдэ зүйлнүүдэй хахадынь хэгдэхээр хараалагдаа.

Шаазан амhарта хэдэг... тинска завод хоёр шэнэ, түхэлэй сервиз, гоё hайха... га, үхибүүдэй hуралсалай... сэлнүүдые бүтээхэ болоо... бель хэдэг «Байкал» фир... белиин шэнэ гарнитур, ш... хэлэй модон оро хэжэ заха... Улаан-Үдын шэгнүүр заhа... гын завод, «Автотракторо... завод 1964 ондо үхибүү... янзын шэнэ нааданхай хэ... лохонь. Улаан-Үдын Киров... рэмжэтэ түмэр зүйлнүүдэй... элдэб амhарта хэжэ эхилэ...

Арад зоной хэрэглэмжы... бараа бүтээхэ даабаряа... татайгаар дүүргэhэн пред... нууд Арадай ажахын сове... лон Худалдаа наймаанай... союзна палатын шан, hай... хүртэхэ байна.

Е. Ку...

ПАВЛОДАРАЙ ОБЛАСТЬ. **Бекен Карманов Бескарагай племхоздо 35 жэлэй турша соо хонишоноор хүдэлнэ. Тэрэнэй отарын үрэжүүлэгшэ хусануудай дунда зэргын шэгнүүр 120 килограмм болодог юм. Хонин бүриhөө 13,5 килограмм нооhо хайшалжа абадаг байна. Мал ажал хүгжөөлгөөр туйлаhан амжалтануудайнгаа түлөө Б. Карманов Ленинэй орденоор шагнагданхай. Зураг дээрэ: хонишон Бекен Карманов.**

ТАСС-ай фотохронико.

Түрүү хүнүүд тухай

ХОРИИН СУУТА ХОНИШОН

Хори... Энэ нютагай элдин hайхан, үргэн уужам тала дайдаар эндэ тэндэ hүрэг hүрэгөөрөө олон мянган адууhа малай, хонин хурьгадай бэлшэжэ ябахые харахат. Эндэхи колхоз, совхозуудай хониной тоо толгой hүүлшын хэдэн жэлэй хугасаа соо нилээд олошоржо, мяха, нооhо урдынхиhаа улам ехээр абадаг болонхой. Эндэ ажахынгаа баялигые алад саашань арьбадхахын тула ажал хүдэлмэридөө абьяастайгаар хандажа, амжалта туйлаhан, арад зондоо хүндэтэй болоhон хүнүүд олон. Тэдэнэй тоодо Должин Балданжаповна Тагарова оролсохо ёhоороол оролсоно.

Энэмнай Хорингоо үйлэдбэриин управлени соо суутай болохоhоо гадна, бүхы республикынгаа ажалшадта мэдээжэ. Набтархан шамбай бэетэй, хүрин улаан шарайтай, дүшөөд наhанай хонишон эхэнэр. Тэрэнтэй уулзажа хөөрэлдөө, таниилсаа hаа, ажалайнь дүй дүршэл тухай ехэхэн юумэ ойлгожо абахат.

—Ямаршье мал ажаллахын лэ хүсөөр тэбээрдэг ха юм. Хонидые hайнаар бэлшээхэл хэрэгтэй. Тиигээ hаа, хонид hайнаар таргалжа, hайн түл абтаха юм,— гэжэ Должин Балданжаповна хөөрэнэ.

Эдэ үгэнүүдые ёhын тэдыдэ хэлээгүй, харин үбэлэй ханхинама хүйтэндэшье, хабарай хашанха hалхиндашье, зунай лаяма халуундашье, саhа, бороогой орожошье байгаа hаа, хонидоо бэлшээжэл ябадаг заншалтай. Июнь hарын эхеэр эхэ хонидоо хурьгадhаань hалгаагаад, тэдэнэй харууhа, бэлшээри hайнаар эмхидхэдэг. Эгээл энэ үедэ хонидые hайнаар бэлшээжэ таргалуулха хэрэгтэй бшуу. Юундэб гэхэдэ, шадамараар бэлшээжэ-таргалуулагдаhан хонид саг соогоо ото орожо, үрэжүүлхэдэ заабол хээлитэй болодог байна.

—Мүнөө хонидоо хэды часта бэлшээридэнь гарганабта — гэжэ асуухадамнай:

—Зунай сагта хонидоо үглөөнэй бүрүүлээр бэлшээридэ гаргаад, үдэшын харанхы болотор харюулдагбди. Халуун үдэрнүүдтэ hүүдэрлүүлхэдэ hайн. Теэд намар болоходо, хүйтэржэ эхилхэлээр хонидые дан эртэ бэлшээхэдэ муу гэжэ hанагшаб. Юундэб гэхэдэ, hүниидөө хюруу унажа, үглөөгүүр хүйтэн байдаг. Тиимэhээ хонин бэлшээридэ балай эдеэлдэггүй юм. Харин хюруугай хайлахатай адли хонидые бэлшээхэдэ hайнаар эдеэлдэг. Мүнөө таряанай узуурта хонидоо бэлшээнэбди. Тиихэдэ хонидой тарганиинь хүсэжэ, үбэлжэлгэдэ бултадаа тарганаар ородог,—гэжэ нүхэр Тагарова намдууханаар хэлэбэ.

Энэнышье зүб даа.

Ажал хүдэлмэридөө оролдосотойгоор, үнэн зүрхэнhөө хандахаhаа гадна, хонидые жэлэй дүрбэн сагта хаана, ямар газарта бэлшээхэдэ hайн байхаб гэжэ мэдэхэ хэрэгтэй болоно. Мүн малшан бэлшээриингээ газар хаана ямар ногоотойб тэжэ hайн мэдэхэ зэргэтэй. Тиигээд хонидые нэгэл газар үдэр бүри бэлшээжэ байхада муугаар эдеэлдэг, иишэ тиишээ миил гүйлдэдэг юм. Ямаршье мал нэгэ газарта 4—5 үдэрhөө үлүү бэлшээжэ болохогүй. Эдэ бүгэдые Должин Балданжаповна hайса мэдэдэг, hая хүдэлжэ захалhан залуу хонишодто ойлгуулжа байдаг hайн заншалтай.

Игэжэ ажалладаг хүн хүдэлмэридөө hайн үрэ дүн туйлаха зэргэтэй. Үнгэрhэн 1962 ондо Должин Тагарова 100 эхэ хонин бүриhөө 87 хурьга абажа, хоролтогүйгөөр түлжүүлhэн. Теэд энэ нүхэрнай туйлаhан амжалтаараа hанаагаа амараад hуудаг зангүй, үшөөл hайнаар хүдэлхын тула оролдожо байдаг. Түүхэтэ долоон жэлэй табадахи жэлдэ эхэ хонин бүриhөө хурьга түлжүүлхэ, хониноо 3 килограмм нооhо хайшалха гэhэн социалис уялга абаа hэн. Хэлэhэн үгэеэ хүсэндэнь хүргэхэ зорилгоор хонидойнгоо харууhа бүри hайнаар эмхидхэhэн байгаа. Отарадань 647 эхэ хонин бии. Үнгэрhэн юhэ hарын хугасаа соо бүхыдөө 589 хурьга абажа түлжүүлээд, ондоо отарада тушааhан байха юм. Энэнь 100 эхэ хонин бүриhөө 92 хурьга түлжүүлhэн жэшээтэй. Тиихэдэ хонин бүриhөө 3,2 килограмм нооhо хайшалжа, социалис уялгаяа 200 граммаар үлүүлэн дүүргээ.

—Жэлэй дүүрэтэр үшөө гурбан hара үлэбэ. Декабриин хуушаар хониднай хурьгалжа эхилхэ. Уялгаяа яабашье дүүргэхэб гэжэ hанагшаб,—гээд нүхэр Тагарова мэдүүлнэ.

Мүнөө нүхэр Тагаровагай отарын хонид үбэлэйнгөө байрада оронхой. Хонидынь бултадаа жэгдэ hайн хүсэтэй, тарганууд. Нэгэшье хониной хойнтожо ябахые харахагүйт. Хонидойнь нооhон саб сагаан, нилээд утахан болонхой. Тарган хониной нооhон түргөөр ургадаг ха юм.

—Мүнөө жэл отарадатнай хэды хонин, ямар аргаар үрэжүүлэгдээб, —гэжэ hонирхоходо:

—Ямар аргаар гэжэ юу hуранабта? Бидэнэр хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлдэг болоhоор унинэйбди. Бүхы 647 хонимнай искусственнаар үрэжүүлэгдээ,— гэжэ тоб байса харюусаа hэн.

Хориин хонишодой олонхинь техник-үрэжүүлэгшын мэргэжэлтэй болонхой. Должин Балданжаповнагай отарада үрэжүүлэгшээр тэрэнэй нүхэр Ойдоп Тагарович хүдэлнэ. Тэрэнэйл хүсөөр энэ отарын бүхы хонид август—сентябрь hаранудта искусственна аргаар сүм үрэжүүлэгдээ ха юм.

—Хонидые hубайруулхагүйн тула тэдэниие ототой болоhон сагтань hайнаар үрэжүүлхэ хэрэгтэй. Гадна үрэжүүлэгдэhэн хонидто бэдэрдэг хусануудые дахин табижа, ототой байhан хонидые хоёр дахин үрэжүүлдэгбди. 2—3 дахин үрэжүүлэгдэhэн хонидто хуса hула табижа болохогүй,—гэжэ Ойдоп Тагарович хөөрэнэ.

hүүлэй жэлнүүдтэ манай республикын хонин ажал гол түлэб ажахын тоосоондо ороhон байна. Энэ hайн hайхан хэрэгые имагтал Хори, Хэжэнгын хонишод захалhан байгаа. Должин Балданжаповнагайшье ажалладаг отара ажахын тоосоондо оронхой. Хүндын уужам талада байрладаг хэдэн отаранудай ажахын тоосоото хонишодой бригадые үнөөхил техник-үрэжүүлэгшэ, дүршэлтэй хонишон, партиин гэшүүн Ойдоп Тагарович Тагаров хүтэлбэрилнэ.

Энэ отарын хонишод болон бусадшье хүдэлмэрилэгшэд бултадаа нэгэн hаналтайгаар, үдэр бүри урагшаал дабшахые оролдожо байдаг. Имэ зорилготой хүнүүдэй ажал хүдэлмэриньшье урагшатай байнгүй яаха hэм. Нүхэр Тагаровай хүтэлбэрилдэг бригадаархин хүдэлмэридөө коммунис ёhоор хандажа, амжалтануудые туйлаhанайнгаа түлөө ажахы дотороо бултанhаа түрүүлэн коммунис ажалай коллективэй хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэhэн байха юм.

Байгша ондо тус бригадын хонишод 100 эхэ хониhоо дунда зэргээр 82 хурьга түлжүүлэнхэй. Хонин бүриhөө дунда зэргээр ...лограмм нооhон хайшалаг... нишод өөhэдынгөө хүсөөр... ран центнер hайн шанарта... мянгаад центнер зеленко... абанхай. Мүнөө эндэхи хон... лайнгаа үбэлэй байрануудые... рилжа, үбhэ тэжээлээ байр... жэ байнад.

Анаагай совхозой дир... тийна комитет хүдэлмэри... териальнаар урмашуулха ха... харалаа ехээр хандуулдаг. ...хэдэ, 100 эхэ хониhоо 85 ...абажа түлжүүлhэн хониш... га, 90-hээ дээшэ хурьга ...хурьга нэмэлтэ түлбэри б... хаар хараалагданхай. Н... ровай бүлынхид байгша он... тэ түлбэри болгон 28 х... hан байна.

Должин Балданжаповна ажал хүдэлмэридөө үнэн ...хандажа, амжалта туйла... ашаар арад зонойнгоо д... дэтэй болонхой. Эгээл ти... дань, Хориин аймагай Аша... гагшад тэрэниие республ... орган—Верховно Соведэй ...болгон hунгаа hэн.

— Арад зонойнгоо эн... дабариие харюулжа, со... баялигые улам арьбадха... бүхы шадалаараа хүдэлх... тэйб, — гэжэ нүхэр Таг... дүүлнэ.

Тэрэнэй арюун hайхан... үшөө ехэ амжалта туйл... сэе!

Б. ВА...

БУРЯАД У...
2-дохи нюу...
1963 оной октябри...

...УУРАЛ ТОЛГОЙТОЙШЬЕ ҺАА, СЭДЬХЭЛЭЭР ЗАЛУУ БАГША

РСФСР-эй, БурАССР-эй габьяата багша А. П. Чайванова 50 жэлдэ багшалба, 70 наһа хүрэбэ

А. П. ЧАЙВАНОВА.

...шээлэй хэр зэргэ үн... тухай зүбшэн хэлсэл... ...бэ. Шалгалтада ха... ...һан хүнүүдэй зарима... ...хэшээлые яһала һайн ...ө гэнэ, нүгөөдүүлынь ...хэтэрмээр муушална. ...ие анхаралтайгаар ...жа һууһан буурал тол... ...шье һаа, сарюун хүн... ...гшэн хамагай һүүлдэ ...бажа, «хара, сагаание ...ан» намдуу зохидхо... ...өөрэхэдэнь, мэнэ гара... ...йһан арсалдаата үгэ... ...байраяашье олошобо ...тэй. Иигэжэ хэдыдэ... ...луу багшанарта ха... ...туһаламжа үзүүлһэн, ...н баян дүй дүршэлһөө ...даһан, энэрхы һайхан ...лтэй, эрилтэ хэхэдээ ...н Антонина Павловна ...новае Буряад оро... ...ай гэгээрэлэй ямар ...мэрилэгшэ мэдэхэгүйб ...нтонида Павловна ха... ...дэр наһандаа—далан... ...рэбэшье, 51-дэхи жэ... ...адай гэгээрэлдэ алба ябана. Багшанарай ...жэлые нарижуулха Бу... ...институдай эхин һур... ...нуудай таһагые мүнөө ... Хэды олон зондо эр... ...дээжэ «А» үзэг олгуу... ...даа! Лодон Линховое... ...инховоин — республи... ...бьяата багша, буурал ...үбгэжөөлые Антони... ...вловнагай һурагшань ...н гээ һаа, даб дээрэ ...игэхэгүйл. Теэд үнэн ...өөрөө хаям даа—Ло... ...багша Чайвановагай ...ь байхаһаа саана, тү... ...н шабинарайнь нэгэн байха.

...дэтэ Антонина Павлов... Чайванова 1893 ондо ...нютатта үгытэй таряашанай бүлэдэ түрэһэн юм. Эрхүү городто һургуулида һураа. 1913 онһоо эхилжэ багшалаа. Антонина Павловна Алайрташье, Агадашье хүдэлөө, һүүлээрнь Улаан-Үдын һургуулинуудта олон жэл ажаллаа.

Манай республикын эрхим кадрнуудые Антонина Павловна бэлэдхэлсэһэн байна, мүнөөшье бэлэдхэлсэһээр, илангаяа залуу багшанарай мэргэжэлые дээшэлүүлэлсэнэ.

А. П. Чайвановада һуража гараһан нүхэд: А. К. Гаханов Ф. Н. Гаханов, Б. В. Башкуев, А. В. Данчинов, Ц. О. Очиров, А. А. Дуринов гэгшэд эрдэм наукын кандидадууд, доцентнүүд; нүхэр Мецик — математическа наукын доктор юм.

Антонина Павловна арадай гэгээрэлэй хүгжэлтын түлөө бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм бэлигээ эсэхэ сусахые мэдэнгүйгөөр үгэһэн хүн.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ Улаан-Үдэһээ арбаад модо холо байгаад, ябагаар үдэр бүри город ерэжэ ажалладаг һэн. Мүнөөшье бага сагын газарта хүнгэн гэшхэдэлээрээ хаялуулдаг. Хүдөө командировкодошье ходо гарадаг. Үнгэрхэдөө хоёр хүлтэй мотоциклай хойно һундалдаад, Мухар-Шэбэрэй аймагай һургуулинуудаар тээсгэн ото гүйлгөөд ерээ һэн.

Антонина Павловна практическа хүдэлмэриин хажуугаар ехэ научна хүдэлмэри хэдэг. Һургуулида тоо бодолго зааха тухай арбаад хүдэлмэри бэшэһэн байна.

А. П. Чайванова арадай гэгээрэлэй хүдэлмэридэ эрхимээр ажаллаһанайнгаа түлөө «Арадай гэгээрэлэй отличник» гэһэн значогоор шагнагданхай. РСФСР-эй ба Буряадай республикын габьяата багшын нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Энээнһээ урда тээ буряад эхэнэр 50 жэл соо багшаар ажаллаба гэжэ дуулдаагүй ёһотой. Энэмнай социалис революциин аша туһын толотомо гэршэ бшуу.

Антонина Павловна Чайвановада үшөө ута наһа наһалхыень, арюун һайхан ажалдаа эрхим амжалта туйлахыень үнэн зүрхэнһөө юрөөн хүсэе.

Б. Батоев.

Монгол-Совет хани барисаанай һара

Хэтэ мүнхын бата найрамдал

Монголой арад түмэн СССР Монгол хоёрой хоорондын харилсаае найрамдал — хани барисаан — гэжэ хэлсэдэг юм. Монгол ороной ниислэл Улаан-Баатар хото, совет нютагай Наушки станци хоёрые хоорондонь холбоһон түмэр замые Найрамдалай зам гэжэ нэрлэдэг. Советскэ Союзай туһаламжатайгаар байгуулагдаһан энэ түмэр замаар 1949 оной ноябриин 7-до түрүүшын поездын Улаан-Баатар хүрэжэ ошоходо Монголой ниислэл дээрэ бүгэдэ ниитын баггүй ехэ баяр, найр болоо бэлэй.

Октябриин һайндэрэй урда тээ манай оронуудта монгол-совет хани барисаанай һарые тэмдэглэн үнгэргэдэг һайн һайхан заншал бии болонхой. Энэ һарын үе дотор аха дүү монгол болон совет арад түмэн экономикын, соёлой болон бусад ажал хүдэлмэриин талаар хамтаран ажаллажа туйлаһан үрэ бүтээл ехэтэй дүнгые согсолон гаргадаг байна. Монгол аха дүүнэртээ ажана һайхан социалис общество байгуулгадань туһалалсажа байгаа совет мэргэжэлтэдтэй уулзалгануудые ороной үйлэдбэри болон барилганууд дээгүүр энэ хугасаанда үнгэргэдэг заншалтай.

Эдэ уулзалганууд дээрэ Дарханай барилгашадай ажалай толотомо амжалтанууд тухай, Юрөөгэй госхозой таряашадай туйлаһан үндэр баян ургаса тухай, Улаан-Баатарай оперо болон баледэй шэнэ зүжэгүүд тухай хөөрэлдэдэг байна.

Монгол-Совет хани барисаанай болон Советскэ Союзай үнэн сэдьхэлэй туһаламжын нүлөөгөөр Монголой газар нютаг али зэргэ хубилан хүгжэжэ байһыень Наушки станциһаа Улаан-Баатар хүрэтэр найрамдалай замаар ябаһан хүн бүхэн хаража болохо юм.

Гүрэнэй хилэ дабахатайгаа сасуу монголой революциин ударидагша Сүхэ-Баатарай нэрээр нэрлэгдэһэн хотодо хүрэжэ ерэнэбди. Мүнөө үеын гоё һайхан вокзал, үргэн жэгдэ гудамжанууд, зэргэ хашаха жэрылдэһэн байшангууд харагдана. Эдэнэй дээгүүр, саана, үндэр томо сагаан корпусууд баһа харагдана. Эндэ жэл соо 25 мянган тонно гурил гаргаха хүсэтэй тээрмын комбинат, тэрэнэй дэргэдэ баригдаһан ороохо таряа хадагалха складууд оршодог юм. Эдэ бүгэдэ — Монголой хүдэлмэришэдэй габьяата ажалай үрэ бүтээл, СССР-эй техникээр, мэргэжэлтэдэй эрдэмээр туһалһан туһаламжын аша үрэ мүн.

Сүхэ-Баатарһаа урагшаа хэдэхэн километр ябаад байхада, монголой хуудам һалхи жабарһаа нэмэри газарта, нарһан модото ой соо Монголой наукануудай Академиин үрэ жэмэсэй туршалгын станци һуурижанхай. Эндэ академик Шагдар толгойлогшотой эдэбхитэн-садоводуудай эбтэй коллектив ажаллана. Тус станци 70 гектар газар дээрэ үрэ жэмэстэ ургамалнуудые тарина.

Эндэһээ урагшаа ябахада, солгёо түргэн урасхалта Юрөө голой эрье дээгүүр ороохото таряан ажал эрхилдэг эндэхи томохон госхозой үргэн ехэ поли нэмжынэ. Тус госхозой хабарай тарилгада туһалалсахаяа Буряад нютагһаа ерэһэн трактористнууд Павел Очиртаров, Семен Еранский, Максим Раднаев болон бусадай габшагай ажаллаһание эндэхи хүдэлмэришэд болон хүтэлбэрилэгшэдынь һайшаалтайгаар һанан дурдадаг байха юм. Эдэ совет механизаторнууд хадаа тус госхозой хүдөө ажахын техникые богонихон болзор соо заһабарилха, хабарай тарилгада бэлдэхэ ажалдань туһалһан байгаа.

Бидэнэр замаа үргэлжэлүүлэн урда зүг руу дабшанабди. Уданшьегүй Монголой шэнэ баригдажа байһан хото—Дархан хүрэжэ ерэхэдэ эндэ һаяшаг зэрлиг тала байһан газарта Монголой арад түмэнэй хүсэл эрмэлзэлгэ ажал хүдэлмэри хоёроор бүтэһэн шэнэ һайхан хото үзэнэбди. Дархан хотын барилга хадаа Монголой болон СССР-эй аха дүүгэй хани барисаанай, хамтаран ажаллалгын хамагай тодо үльгэр жэшээ боложо үгэнэ. Эндэ Советскэ Союзай туһаламжаар тус ороной промышленна болон энергетикын шэнэ бааза байгуулагдана. 50 мянган киловатт хүсэтэй теплоэлектростанци 1965 ондо Монголой Арадай ажахыда электриин элшэ хүсэ үгэжэ эхилхэ юм.

Дарханһаа саашада 70 километрэй зайтай Шарын гол гэжэ газарта шулуу нүүрһэнэй уурхайнуудые бэлдэхэ ажал түлэг дундаа ябажа байна. Эдэ уурхайнууд 1964 оной һүүлээр ашаглалгада оруулагдажа, жэлдээ 1 миллионһоо үлүү тонно шулуу нүүрһэ үгэхэ юм.

Эндэ Дарханай элеваторай барилга дээщээ 64 метр баригдаад, саашадаа үргэлжэлүүлэгдэжэ байна. Энэ элеватор 16 мянган тонно ороохо таряа хадагалха юм.

Хэдэн мянган совет хүдэлмэришэд, техник болон инженернүүдые хабаадуулһан Дарханай томо барилга хадаа Монгол ороной залуу хүдэлмэришэдые бэлэдхэхэ ёһотойл һургуули боложо үгэнэ. Тус ехэ барилгын дэргэдэ байгуулагдаһан һуралсалай комбинат дээрэ мүн барилгын талмай дээрэ 2 мянга гаран үндэр мэргэжэлэй барилгашад бэлэдхэгдэхээр хараалагдана. Эдэнэр хадаа Монгол орондо тон хэрэгтэй барилгын мэргэжэлтэд болоно. Совет инженер Д. Д. Якимовай хүтэлбэрилдэг Дархандахи һуралсалай комбинат энэ жэл барилгын олон түрэлэй мянга гаран мэргэжэлтэдые бэлэдхэжэ гаргаад байна. Штукатур П. Соловей, Донбассай шулуушан И. Л. Солодуха, бетонщигуудай бригадир ленинградай Я. Б. Позин, арматурщигуудай бригадир Н. Д. Рахманов, Москвагай модошо дархан В. М. Диденко болон бусад олон совет мэргэжэлтэд өөһэдынгөө мэргэжэл шадабарие монгол хани нүхэдтөө дуратайгаар үгэжэ, һургажа байна.

Монголой ниислэл Улаан-Баатарташье шэнэ барилгануудай дуу дорьбоон таһарнагүй. Эндэ байгуулагдаһан байшан барилгын комбинат продукци үгэжэ эхилээ. Энэ комбинат жэлдээ 700 мянган дүрбэлжэн метр гэр байра бүтээхэ юм. Шэнэ байрада ороһон улаанбаатарайхид Москвагай инженер А. А. Борисов тухай баяр баясхаланта үгэнүүдые хэлэн, магтан дурдахал байха. Монголой ниислэлдэхи байшан барилгын комбинадтай зэргэлээд автомобиль заһабарилгын завод баригдажа байна. Эндэшье монголой хүдэлмэришэдтэй мүр зэргэсэн совет мэргэжэлтэд инженер К. П. Изотовой ударидалга доро ажаллана.

Сүүдхэдэ 50 тонно хилээмэ бариха завод баригдажа байна. Эндэ монгол нүхэдтөө өөһэдынгөө эрдэм мэргэжэлые хубаалдан, совет инженер А. Б. Обухов, А. Н. Корнилов болон Горький городой гагнууршан Н. И. Борунов гэгшэд ажаллана.

Монгол ороной ерээдүй, социализмын национально-техническэ бааза байгуулхада гол үндэһэн болохо олон тооной барилгын талмайнуудые тоолохо болоо һаа барагдашагүй олон. Теэд эдэ бүхы барилганууд дээгүүр монголой залуу хүдэлмэришэн ангитай гар гараа барилсан өөһэдынгөө баян дүй дүршэлые хубаалдан совет хүнүүд ажаллажа байна. Манай хоёр ороной аха дүү арад түмэнэй хани барисаа бэхижүүлхэ хэрэгтэ эдэнэр өөһэдынгөө хуби нэмэрие оруулан ажаллана. Эгээл эндэ интернационализмын үндэр зорилго бэелүүлэгдэнэ.

Улаан-Баатар.

Геннадий Гавриленко.
(ТАСС).

Монгол ороной хүдөө ажахын шэнэ һалбари—газар таряалан амжалтатайгаар хүгжөөгдэнэ. Госхозууд болон арадай нэгэдэлнүүд энэ жэл гектар бүриһөө 20—20 гаран центнер хүрэтэр шэниисын ургаса хуряаба. Зураг дээрэ: Юрөөгэй госхоздо сохигдоһон таряа сэбэрлэжэ байна.

Монголой промышленностиин шэнэ шэнэ һалбаринууд — уулын малтамал, цемент, нефть гэхэ зэргэ үйлэдбэринүүд түргөөр хүгжэнэ. Мүн тэрэшэлэн монголшууд эрхим шанартай гутал хабсаһаа элбэгээр бүтээн гаргана. Зураг дээрэ: Улаан-Баатар хотодохи гуталай фабрикын нэгэ цех.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Н. Дамдинов

Баргажан нютагаараа

(Уран зохёолшын тэмдэглэлһээ)

5. Наран тээшэ зориһон замаар*)

...» журналай энэ жэлэй ...номерто нүхэр Майоровой һо... статья толилогдоо. Тэрэ ...соогоо Баргажанда Совет за... ...тожо байһан үе тухай үнэ... ...ай ушарнуудые автор ун... ...дуулгаа. Өөрөө нүхэр ...Баргажанай түрүүшын ...ячейкын ударидагша яба... ...адай тоодо, Баргажанһаа га... ...түрүүшын коммунистнуудай ...Сангадиин тухай халуун ...энэ статья соо хэлэгдэнэ. ...хүнүүд тухай үгэ бүхэн ...үнэтэй. Хүдөөгэй гэгээрээ... ...дунда түрүүшын комму... ...хүдэлмэри ябуулхань ...бэлэн бэшэ һэн ха гэжэ ту... ...юм. Жэшээнь, партида ...гэһэн хүниие хорёод ондо ...йлгадаг, һүрдөөдэг байгаа. ...ьеб дайнда унаһан тэмсэл... ...дөөлхэ үедэ һүүлшын са... ...ень хараа юм ха. Тиигээд ...хүнэй ухэхэдэнь, хой... ...унэһыень буудадаг юм» ...эгшэ зоной үһэнэй ар... «һүрөөтэй» тунхаг тараа... ...аг. Мүнөө шагнахада, энэ ...зүгөөр тэрэ үедөө ангиин ...нилээд хүрсахан зэбсэг ...

...Майоровой зохёол унша... ...даа, намда нэгэ иимэ бо... ...һэн. Бидэнэр, залуу уран ...түрэл арадайнгаа түү... ...хэдээ, ехэдээл һаа үльгэр ...гэдһөө буулгажа абаад лэ ...гбди. Октябриин агууехэ ...ай үеын хүнүүд тухай, ...эблэлтэ засагай тогтохо ...түрүүшын эдэбхитэд тухай, ...изациин үеын удамаршад ...аһан мэдэһэн зонһоо юун... ...э абанагүй гээшэбнбди? ...үльгэрэй баатарнуудай эл... ...осуудаар тэмсэһэнтэй ...мүнөө сатаймнай баатар... ...ангиин дайсадаар тэмсэжэ, ...зол жаргалай түлөө ами ...рлангүй шатаажа яба... ...уратгүй дүтэ, һонирхол... ...ргаалтайшье бэшэ гү?

...эл хизаарайнгаа түүхэ зо... ...эо, энэмни уран зохёол... ...лэлнүүд гээшэ бэзэ. Тии... ...лань, үргэн ехэ тобшолол... ...хэ гэжэ оролдонгүй бэшэ...

...бэшэр багада, һаяхан мэ... ...байхада, хүн зоной хөө... ...неэлдэхэ юумэн гэхэдэл, ...н мэтэ хөөрөөд, дэбэрээд, ...«коммунанууд» тухай ...аа. Шолоховойшье зо... ...чөрв үеые үбгэн Щукарь... ...он энеэлдэдэгбди, бодото ...дээрэшье «коммунаһаа» ...шог зугаанууд үлөөд лэ үнгэрөө. «Коммуна»—эртэдэһэн, коммунизм гээшые буруугаар, шал ондоогоор ойлгоһон алхам байгаа бшуу. Зүгөөр, мүнөө болоходо, Хитадай ударидагшад манай зүбшэлые дуулангүй, энэ алдууемнай хүдөө ажахыдаа бүри үргэнөөр һаяхан дабтажархиһаниинь ехэл харамтай.

Колхоз боложо байһан үе—минии бага наһанай үе. Энэ сагые «Интернационал» үлгын дуун хоёрой аялгатай ниилүүлэн һанадаг агшаб. Ухаандам энэ саг үшөө сэлмэг һайхан зунай үглөөнтэй юундэшьеб холбогдонхой. Ойрохономнай шэнэ клуб бодожо байна, алтан шара зомгоолнууд, зуралзама сагаан эритэй һүхэнүүд нюдэ ербэдхэнэ. Урагшаа харахада, аяар тэндэ, зэрэлгээнэй миралзажа байһан ойн захада, хүнүүд морин плугаар газар хахална.

Табатай байгааб тиихэдэ
Табатай...—

гэжэ энэ үе тухай «Эсэгын нэрэ» гэһэн поэмэ соогоо бэшээ һэнби.

1956 оной намар выставкэдэ ошоошоноор Улаан-Үдэһээ нэгэ вагон соо Москва гаража ябабаб. Минии нютагай малшан, дайнай үеын фронтовик, Тыхеев Цырен выставкэдэ ошохо болоһондоо баяртайшаг, зэргэлээд купе соо һууна. Нютагай һонин тухай, ажабайдал тухай жиирэй үгэнүүдые андалдабабди. Ехэшье юумэ табан үдэр соо Тыхеевни хөөрэбэгүй. «Эхэ ороноймнай ниислэл хото Москвада дүтэлжэ ябанабди»,— гэжэ соносхогдоод, хүн зон сэбэр хубсаһаа һэлгэн үмдэжэ оробод. Тыхеев сагаан самсаяа үмдөөд, сабхияа елысэр аршанхай, хүдэлхөө болёод, сонходо һууна. Тиигэжэ һуутараа, гэнтэ тон шухала юумэ намда хөөрэхэ дураниинь хүрэшэбэ хэбэртэй.

«Колхоз һая хамтаржа байгаа бэлэй,—гээд эхилбэ. —Моридоо анзаһадта хүллөөд, газар хахалбабди. Арбаад хүн һэмди. Үдэртөө халуудашанхай, эсэшэнхэйбди. Баруун хойно үүлэн гараадхиба. Хэншьеб тэндэ: «Бороо орохоёо байна, үтэр моридоо буулгагты»,—гэжэ хэлээд, анзаһаяа ходолжо хаян, зайдаар мориндоо һуугаад, гэр тээшээ хатаргаба. Хойноһоонь бэшэншье анзаһадаа ходолжо хаяба. Би һаяхан суглаан дээрэ абаһан уялгаяа ухаандаа шэбшэнэб. Баруун хойшоо харахадам, үүлэнэй ехэшье болоһон юумэнь үгы. Хахалжал ябанаб. Час хахад тухай үнгэрөөд байхада, хойноһоо сагаан морёор түрүүлэгшэ Гармаев гүйлгэжэ ерэбэ. Шарайнь хаб хара, гансал нюдэниинь ялагана. Анзаһашад хуу арилаа гэжэ дуулаал ха. Юушье дуугарангүй, хоёр дахин тойрохыем хаража зогсоод, һүүлдэнь хажуудам ерэжэ, ээм дээрэм гараа табиба:

— Цырен, ошожо амархадаш болохо. Моридшни эсээ. Һайнаар хүдэлөөш, манай ударник!

Хоёр хоноод байхада, айхабтар шууятай суглаан болоҗо, хүдэлмэриеэ хаяашад хүнэй нюрганай саагуур нюураа далдалаад байбад. Түрүүлэгшэ намайе жэшээ болгон хэлэхэдээ, Тыхеевнай ударник гээшэ гэжэ нэрлээд, мүнгэн часы колхозой зүгһөө бэлэг баряа һэн...»

Би сэдьхэлэй оёорһоо долгисон малшан Тыхеевэй энэ хөөрөө шагнабаб. Поезд гүйдэлөө аалидхажа эхилбэ, Москва ерэһэнтэймнай малниие радиогоор амаршалбад... Хори гаран жэл колхоздо хүдэлжэ, бүхы залуу наһаяа, хамаг тамираа энэ хэрэгтэ үгөөд ябаһан малшанай Москва орожо ябахадаа, тэрэ холын гоо баяртай үдэрые һанаһаниинь гайхалтай аал? Орой дээрээ үдын наранай мандажа байхада, үүрэй яажа сайһые зарим хүн ухаандаа оруулаадхидаг гээшэмнай энэ бэшэ гү?

Түрүүшын тэрэ мартагдашагүй сагһаа нааша олон жэл үнгэрөө, нилээд ехэ уһан Боолон Түмэрһөө Байгал далайда эюулэгдээ. Баргажан мүрэнэйм долгид эрье дээрээ шэнэ байдалай барилгануудые, шэнэ оньһон техникые харахынгаа хажуугаар, шэнэ хүнэй, совет хүнэй үргэн ерэһые хараха золтой байгаа.

1941 ондо манай социалис Эхэ орондо фашис Германиин добтолон ороходо, революциһаа һүүлээр, 18—20 онуудта түрэһэн үетэн эгээл хаһа хүсэн дээрээ ерээд байһан юм. Эдэ үетэн юугээрээ хамаг бүхы урда тээхи үетэнһөө илгаатай байгааб гэхэдэ, мансытай байхаһаа хойшо эдэнэр совет агаараар амилһан, совет газар дээрэ анха түрүүшынгээ алхамые хэһэн, совет һургуулида совет үзэглэлээр номдо һуража эхилһэн, пионерэй улаан галстук, комсомолой улаан тугта значок энгэр дээрээ халуун ошод мэтээр зүүжэ ехэ болоһон зон бэлэй. Эдэ үетэнэй нэгые би һайн һанахаб. 1941 оной зун (дайн һаяхан лэ эхилээд байгаа) манай гэрэй баруун хаяада бодоһон клуб соо һүниндөө ошожо унтагша һэм (үдэрэй бүгшэм халуундашье, һүнишье үндэр үһөөтэй ехэ клуб соо һэрюун, батаганаагүй зохид агша һэн). Намтай тэрэ клуб соо манай хүршэ, наймадахиие гү, али юһэдэхиие дүүргээд ябаһан Зүгдэр Нолиев баһа хонодог бэлэй. Клубай тэг дунда табяатай ута нарин стол дээрэ Зүгдэр унтадаг байгаа, би—сценэ дээрэ. Хара үүлэн улаан гал хоёрые салгидуулһан мэдээсэлнүүдтэй газетэнүүд клуб соомнай уншагдана. Фашистнарай зэбүүн аашанууд тухай уншаад, Зүгдэр оронһоо харайжа бодоод: «Эх, нохосууд! Үзэхэт даа, һаяар лэ минии призыв болохо ёһотой!»—гэгшэ һэн.

Һайн дураараа фронт ошохом гэхэдэнь, военкомат абажа үгөөгүй байгаа — наһан зааха дутуу. Эдэ үдэрнүүдтэ Зүгдэр бэеэ хэхэ газараа оложо ядан, Угнаасаагай богонихон үйлсөөр гүйгшэ һэн. Уданшьегүй тэрэнэй ээлжээн ерэбэ. Хожомынь фронт дээрэ Зүгдэр залуу наһаяа Эхэ оронойнгоо түлөө үгөө... Манай колхозһоо дайнда мордоһон энэ үеын хүбүүдэй ехэнхинь бусаагүй —тэдэнэр фашис хара һомонуудай ухалтэ тэһэрэлгые эдир залуу үбсүүн дээрээ сүм даажа абаад, энэ мүнөөдэрэймнай сэлмэг нара аршалаа. Хаагуур, ямар байлдаануудта хабаадаа юм ааб гэхэдэ, суута Сибириин полкнуудай жагсаалда бултадаа ябаһан байдаг. Дайнай һүүлээр гансахан Хурамхаанай дунда һургуулиин багшанар соо дүрбэниинь Волгын эрье дээрэхи түүхэтэ ехэ байлдаанда ябажа гараһан байгаа бэлэй...

Баргажанһаа тодорһон суута командир Гуржаб Очировые абаад үзэе. Кадрова офицер Очиров үшөө дайнай урда тээ шуран шударга командир гэжэ суурхаһан юм.

Командир Очиров,
комсомол Гуржаб!—

гэжэ Цокто Номтоев шүлэг соогоошье магтаһан байха. Дайнай үедэ Смоленскын тужа соогуур партизан отрядай командир ябаһан буряад арадай эрэлхэг хүбүүн Гуржаб Очиров тухай уран зохёолшод Африкан Бальбуров Данри Хилтухин хоёр «Амиды байхые, тэмсэхые захирнаб!» гэжэ һонирхолтой повесть ород хэлэн дээрэ энэ жэлдэ хэблэбэ. Энэ номые хүмүүжүүлхы ехэ удха шанартай гэжэ һанадагби. Эсэгэнэр, аханарайнгаа гайхамшаг наһые мүнөөдэрэй залуушуул мүнхэдөө жэшээ болгон абаха ёһотой гэнэбди. Энэ хэрэгтэ иимэрхүү номууд ехэл туһа хүргэхэ байһаниинь дамжаггүй.

...хүдэлмэриие богони болзор соо дүүргэжэ, энээнһээ гадна хабарай 700 гектар газар хахалха, 600 гаран гектарта намарай таряа тариха ёһотой байгаа бшуу.

Хабар, зунай үедэ колхознигуудай шэн зоригтойгоор ажаллаһаниинь һайн аша үрэтэй байба. Колхоз бүхы дээрээ мүнөө жэл дунда жэшээгээр 21,7 центнер ороохо таряа (кукурузагүйгөөр) хуряаһан байна, энэнь үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 6,6 центнерээр ехэ болоно. Ороохо таряанай юрэнхы суглуулбари 6 мянган центнерээр дээшэлээ. Гүрэндэ талха таряа тушааха тогтоогдоһон түсэбөө колхоз үлүүлэн дүүргээд, бусад уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна.

Колхозой правлени, партийна организаци болон колхознигууд иимэ зорилго бэелүүлхын түлөө бүхы шадалаараа оролдоно: ерэхэ жэлдэ «Дружба» артель экономическа талаараа гээгдэлээ сүм зайсуулха, **1965 ондо управлениингээ түрүү ажахынуудай зэргэдэ гараха, 28 центнерһээ бага бэшэ ороохо таряанай ургаса гектарһаа абаха, тэрэ тоодо 30 центнер намарай шэниисэ болон горох, 50 центнер кукурузын ороохо, 300 центнер саахарай свёкло, 200 центнер овощ гектарһаа ургуулжа абаха байна.**

Һаяхан «Дружба» колхоздо партиин хүдөөгэй обкомой бюрогой зүблөөн болобо. Тэрэ зүблөөн дээрэ

*) ...хэл. Эхиниинь манай ...ктябриин 11-нэй номер...

ХҮДӨӨДЭ БАРИЛГА ХЭХЭ ШЭНЭ АРГА

Долоон жэл соо хүдөө ажахын капитальна барилгада аяар 50 гаран миллиард түхэриг гаргашалагдаха юм. Энээнэй 34 миллиард түхэригынь мал ажалай, мүн бусад үйлэдбэриин байрануудые, олониитын, хүнэй байха гэрнүүдые барилгада һомологдохо юм.

Хүдөөгэй барилгада ямар шэнэ арганууд нэбтэрүүлэгдэнэб, энэ гайхамшагта барилгын хүдэлмэриие ашагтайгаар бэелүүлхын тула ямар хүдэлмэри ябуулагдажа байнаб гэһэн асуудалтайгаар ТАСС-ай корреспондент СССР-эй гүрэнэй барилгын комитедэй түрүүлэгшын орлогшо И. К. Козюляда хандаба.

— Мүнөө үедэ хүдөө нютагнай хэдэн мянган барилгануудай үргэн ехэ талмай болонхой. Долоон жэлэй түсэбэй дүрбэн жэлдэ ехэхэн хүдэлмэри хэгдээ. Хэдэн мянгаад малай байранууд, хэдэн миллион тонно ороохо багтааха элеваторнууд баригданхай, туйлай ехэ газарай талмай дээрэ уһалууриин, намаг газарые хатааха хүдэлмэри хэгдэнэ, 1959—62 онуудта хэгдэһэн барилгын хүдэлмэриие үнгэрһэн 13 жэлэйхитэй жэшээлэн харахада, тэрээнтэй адли шахуу болоно. Энэ баримта хадаа мүнөө үедэ хүдөөдэ бодхоогдожо байгаа барилгын дэлисые эли тодоор харуулна.

Бүхы орон дотор хэгдэжэ байгаа барилга. хабсаралгын хүдэлмэриин 25 процентнь хүдөөгэй барилгада хүртэнэ.

Хүдөөгэй барилгын гол шухала зүйл гэхэдэ, барилгын талмайнууд бэе бэеһээ холо холо газарта тарашанхай.

СССР-эй Госстройдо хүдөөгэй барилга хүтэлбэрилхэ тусхай управлени эмхидхэгдэнхэй, мүн союзна республиканудта бии болгогдожо байна. Республикануудай барилгын министерствэнүүдтэ хүдөөгэй барилгын управленинүүд байгуулагдажа байна.

Мүнөө үедэ колхоз, совхозуудта эмхидхэгдэжэ байһан нүүдэл оньһожоруулгын колоннонууд подрядна гуримаар барилга эрхилнэ. Эдэ барилгын эмхинүүд хүсэн түгэс техникээр хангагданхай, суглуулмал түмэр-бетонно конструкцинуудые барилгын хүдэлмэридэ хэрэглэдэг болохо юм. 1963—65 онуудта бүхыдөө барилгын ажал эрхилхэ оньһожоруулагдаһан 500 колоннонууд, 270 тусхай колоннонууд эмхидхэгдэхээр хараалагдана.

Нүүдэл оньһожоруулагдаһан колоннонууд гээшэнь юун бэ? Тэдэнэй мэдэлдэ хэдэн экскаваторнууд, бульдозернууд, автомобильна кранууд, нүүдэл электростанцинууд, дархашуулай мастерскойнууд байха юм. Иигэжэ барилга хабсаралгын хүдэлмэриие 85 процент хүрэтэр оньһожоруулха арга олгогдоно.

Иимэ шэнэ аргын олдоод байхада, шэнээр хүдэлмэреэ эмхидхэхэ болоно. Хүдөөгэй барилга конвейер мэтээр эмхидхэжэ, бүхы хүдэлмэринь бэе бэетээ нягта холбоотой, тусхай түсэбөөр хүдэлмэринь хэгдэхэ болоно.

1964—65 онуудта эдэ барилгын колоннонууд колхоз, совхозуудта 32,5 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай барилга хэхэ юм. Тэрэнэй тоодо РСФСР-тэ 13,4 миллион дүрбэлжэн метр, Украинада — 3,3 миллион, Казахстанда —6,6 миллион, Узбекистанда — 1,8 миллион, Белоруссида—1,2 миллион дүрбэлжэн метр.

Оньһожоруулагдаһан колоннонуудые түмэр бетонно зүйлнүүдээр таһалгаряагүй хангаха асуудалда гол анхаралаа хандуулхабди. Хоёр жэлэй туршада 4.200 мянган кубическа метр түмэр бетон зүйлнүүд бүтээн гаргагдахаар хараалагдана.

Колхоз, совхозуудай барилгануудые хүдөө ажахын үйлэдбэриин хүгжэлтые хараадаа абангүй, ямаршье түсэбгүйгөөр баридаг байна. Эндэ ёһото гурим тогтоохо хэрэгтэй.

Мүнөө сагай гол зорилго гэхэдэ, тус тустаа байрануудые бариха ябадалһаа арсажа, фермэнүүдые, бэшэшье ажахын томо барилгануудые барижа эхилхэ байнабди. Тоолоод үзэхэдэ, 200 үнеэдэй байха дүрбэн фермын орондо 800 үнеэнэй нэгэ томо фермэ баряа һаа, барилгын талмай 25 процентээр бага болохо, барилгын өөрынь үнэ 17 процентээр хямдарха, нэгэ центнер һү абахада ажалай гаргаша 39 процентээр бага болохо юм.

Нүүдэл оньһожоруулагдаһан колоннонууд хүдөө нютагай барилгын хүдэлмэриие үндэһөөрнь хубилгажа, саашадаа һайжаруулха арга олгоно гэжэ түгэсхэлдөө нүхэр Козюля тэмдэглэбэ.

МОСКВА, (ТАСС).

Оронго нютагта

ЗАЛУУ ҺААЛИШАНАЙ АМЖАЛТА

«Улаан-Оронго» колхозой залуу һаалишан Сэсэг Ангурова мүнөө жэлдэ даажа абаһан һаамхай үнеэдһээ хамта дээрэнь 24600 килограмм һү һааха уялга абаа бэлэй. Энэ уялгаяа бэелүүлхын тула залуу һаалишан горитойхоноор ажаллажа, ажалай үндэр амжалта һаяхан туйлаа. Һү һаалгаар 9 һарын дүн гаргахада, абаһан уялгань 1000-гаад килограммаар үлүүлэн дүүргэгдэһэн байба.

— Үлэһэн гурбан һара соогоо үшөө ехэ һү һаахаб. Энэмни Агууехэ Октябриин 46 жэлэй ойн һайндэрэй хүндэлэлдэ бэлэг болохо,—гэжэ Сэсэг һаяхан мэдүүлээ.

Сэсэгэй нүхэд комсомол басагад Тарбаева, Собенникова гэгшэд һү һаалгаар абаһан жэлэйнгээ уялгые дүүргүүтэй байна.

ГУШАН НЭГЭДЭХИ ЖЭЛЭЭ

Гарма Бандеевич Галсанов түрэл колхоздоо машина жолоодогшоор гушан нэгэдэхи жэлээ хүдэлжэ ябана. Энэ болзор соогоо хамтын хэрэг дүүргэжэ, колхозойнгоо нютаг бүхэнөөр ябаһан, олохон мянган модо газар дабаһан байха. Теэд Гарма Бандеевич нэгэшье дахин харгы замай журам эбдэжэ үзөөгүй, ажалшадта муу гүүлхээр ябаагүй юм. Даажа абаһан машинаяа хододоо һайнаар заһаад, дард гэмээр байлгажа, колхозой правлениин үгэһэн даабарии һамшаггүйгөөр дүүргэдэг заншалтай. Иимэл хадаа Гарма Бандеевич колхозой правлени, партийна организациин хүндэлэлэй грамота, үнэтэ шанда оло дахин хүртэһэн юм.

ШЭНЭ БАРИЛГАНУУД

Дүрбэн зуун хүнэй һууха заалтай шэнэ клубай байшан Оронго ороходо холоһоо харагдадаг. Энэмнай мүнөө жэлдэ баригдаад байһан, ноябриин долоонοй һайндэрөөр ашаглалгада үгтэхэ клуб болоно. Клубай дээдэ дабхарта библиотекэ, хатар наадаанай фойе, биллиардын, үншалгын залнууд байхаар хараалагдана. Тэрэшэлэн Хиибэлэн, Нарһата толгой, «Культура» гэжэ газарнуудта клубай, культбазын байшангууд, 5000 толгой шубуунай байха байра, шэнэ теплицэ мүнөө жэлдэ баригдажа дүүргэгдээ.

Б. Лайдапов.

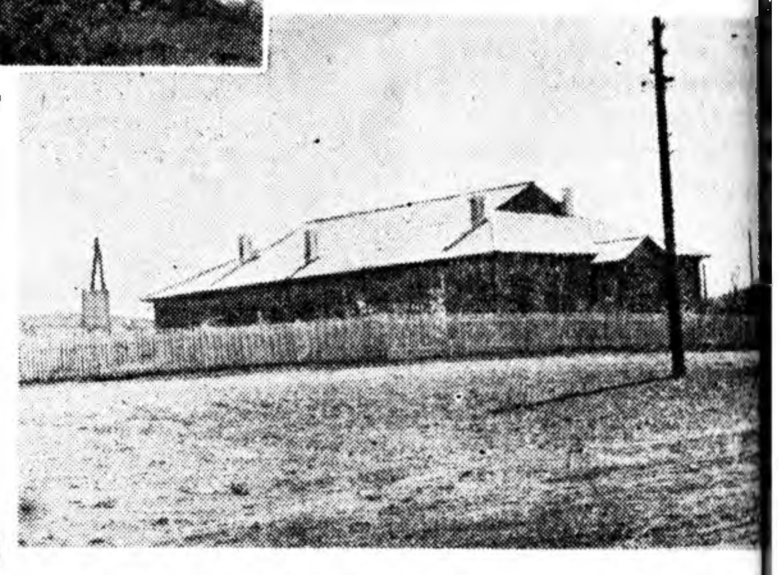

Хамтын хүсөө

Үүсхэлтэ ёһоор, хамтын хүсөөр... ной зөөреэр орон доторнай ... нютаг газарнуудта барилга эрхил... Энэ үльгэр жэшээ манайшье респ... дотор дэмжэгдэнэ.

Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин ... лениин «Знамя Ленина» колхоз... Үзүүр, Калиновка гэжэ тосхон... өөһэдын хүсөөр найман жэлэй һ... линуудай хоёр байшан баряа. ... **дээрэ:** 1. Калиновка тосхондохи һу... лиин байшан. 2. Хушуун Үзүүр то... дохи һургуулиин байшан.

З. Гомбожабайн ф...

Түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадалсахань

Профсоюзай арбан гурбадахи съездэ зорюулагдаһан хүнгэн атлёдүүдэй мүрысөөн Эхэ оронοймнай хото, хүдөөдэ боложо байнхай. Манайшье республикын спортсменүүд ехэ съездэ зорюулжа, намарай мүрысөөндэ олоороо хабаадалсана. Һаяхан Ленинэй ордено «Спартак» бүлгэмэй спортсменүүд иимэ мүрысөө хоорондоо үнгэргэбэ.

Спасский гэжэ нэрлэгдэдэг арал дээрэ мүрысөөнэй туг үргэгдэжэ, басагад—500, эдиршүүл—1000, эрэшүүл 3000 метрэй зайда нэгэ дороо урилдаанда табигдана. 500 метрэй зайда урилдаһан 150 гаран басагад сооһоо 35, 12-дохи һургуулинуудай һурагшад Павлова, Тарновская гэгшэд эрхимлэбэ. Эдэнэрнай аб адлихан—1 минута 36 секунда харуулаа. 35-дахи һургуулинхид Клочихина, Максимова, Горячкина гэгшэд эрхимлэгшэдһээ нэгэл секундаар хожомдоһон байна. Түрүүшын һууринуудые эзэлһэн эдэнэрэй 11 басагад эдиршүүлэй спортын нэгэдэхи разрядай нормо дүүргээ. Эхэнэрнүүдэй дунда үнгэргэгдэһэн 500 метрэй урилдаанда Антонова түрүүлээ. Хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые «Труд» фабрикын оёдолшод Невзорова, Жукова гэгшэд эзэлбэ. Эдэнэрэй удаа урилдаанда табигдаһан эдиршүүлэй түрүүшүүлынь харагдажа, бултанай анхаралые татана. 80 гаран спортсменүүдэй дундаһаа 20-дохи һургуулиин һурагшад Крылов, Суходеев, Бобров гэгшэд түрүүшын гурбан һуури эзэлнэ... Хэдэхэн минутын үнгэрөөд байхада ана мана тулалдаһаар эрэшүүл гаража ерэнэ. Санаар урилдахадаа хурдан, солбон гүйдэгөөрөө алдаршаһан спортын мастер Геннадий Галимов һайн дүн харуулжа, алтан намарай урилдаанай чемпионой нэрэ солодо хүртэбэ. Спортсменүүд Арюхин, Нарилов гэгшэд удаадахи һууринуудые эзэлээ.

Үнгэргэгдэһэн энэ мүрысөөндэ эрхим һайн дүн туйлаһан спортсменүүд профсоюзай XIII съездэ зорюулагдан үнгэргэгдэхэ республикын спортсменүүдэй мүрысөөндэ хабаадалсаха болонхой.

Мүрысөөндэ олоороо хабаадалсаһан автотрестын, 35-дахи һургуулиин команданууд «Спартак» бүлгэмэй тугхануудаар, мүрысөөндэ эрхимлэгшэд грамота, жетонуудаар шагнардаа.

Н. Николаев.

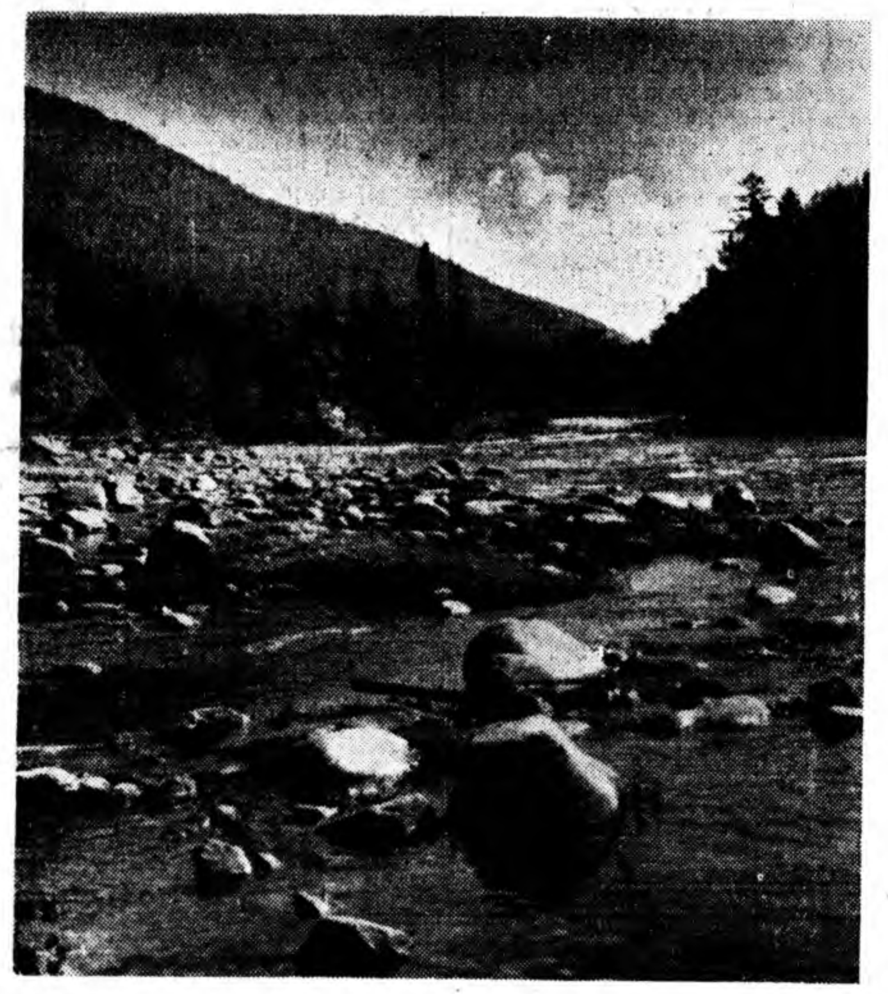
ҺҮҮЛШЫН УУЛЗАЛГЫН УРДА ТЭЭ

Россин Федерациин табадахи зонын «Б» классай футболистнууд һүүлшынгээ уулзалгануудай нэгые һаяхан үнгэргэбэ. Новосибирскын «Сибсельмаш» бүлгэмэйхидтэ айлшаар ошоһон Кемеровэй «Химик» эдэнэртэй наадахадаа, уулзалгаяа тэнсэлгээр—0:0 тоотойгоор дүүргэбэ. Омскын «Иртыш», Красноярскын «Локомотив» командануудай уулзалга баһал 0:0 тоотойгоор дүүрэбэ. Владивосток городойхидто айлшалһан Улаан-Үдын «Байкал» команда баһал муугаар наадажа, 2:0 тоотойгоор шүүгдээ. Мүн иимэ тоотойгоор Эрхүүгэй «Ангарск», Прокопьевскын «Шахтер» бүлгэмэйхидэй уулзалга дүүрээ. Эндэ эрхүүгэйхид шүүжэ, хоёр очко өөһэдтөө бэшүүлбэ.

Нүгөөдэ гурбан уулзалганууд 2:0 тоотойгоор дүүрэһэн. Эндэ Хабаровскын футболистнууд шэтынхидые, Благовещенск городойхид Ангарскын футболистнуудые, Томскын команда зоно соогоо эрхимлэжэ ябаһан Барнаулай «Темп» бүлгэмэйхидые шүүһэн байна.

Удаадахи—һүүлшын уулзалгада Улаан-Үдын «Байкал» бүлгэмэйхид Благовещенскын футболистнуудтай наадаха.

В. Моргунов.

ГААРГА ГОЛ (БАРГАЖАН). А. Мантаевай фото.

Хилын саанаһаа

Амжалтатай уулзалга

СОФИ, октябриин 10. (ТАСС). Журналистнуудай бүхэдэлхэйн гурбадахи уулзалга ехэ амжалтатай байгаа гээд «Литва» теплоходой Варна ерэһэнэй һүүлээр БТА-гай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө журналистнуудай бүхэдэлхэйн организациин президент Жан-Морис Эрман мэдүүлбэ.

Уулзалгын үедэ олон тоото холбоон байгуулагданхай гээд тэрэ хэлэбэ. Президентнүүд, министрнүүд, ниитын ажал ябуулагшад журналистнуудтай уулзаһан байна. Олон оронуудай гүрэнэй, политическэ болон ниитын ажал ябуулагшадһаа, ниитын болон журналистска организацинуудһаа 120 бэшэг абтанхай.

Национальна бэеэ даанхай байдалтай боложо саашадаа хүгжэхын, бэе бэеэ ойлголсохын, амгалан тайбан байдал хангаха асуудалаар һанал бодолой нэгэн адли байһан тухай энэ уулзалгын үедэ элирбэ гээд Эрман үргэлжэлүүлбэ. Гадна уулзалгада хабаадагшад журналистнуудай ажалда хабаатай асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ.

Журналистнуудай бүхэдэлхэйн IV уулзалгые Латиин Америкэдэ үнгэргэхэ тухай мүнөө хэлсэгдэжэ байна гээд Эрман мэдүүлбэ.

„Литва" Констанци ерэбэ

БУХАРЕСТ, октябриин 10. (ТАСС). «Литва» теплоход үсэгэлдэр Констанци гэжэ Румыниин порт ерэбэ. Журналистнуудай бүхэдэлхэйн III уулзалгада хабаадаһан олон оронуудай журналистнуудай делегацинууд энэ теплоходто һуужа ябана гээд Аджерпресс агентство мэдээсэбэ.

Констанцидахи городой арадай советэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Петре Николае, РНР-эй журналистнуудай союзай түлөөлэгшэнэр, центральна болон нютагай хэблэлэй хүдэлмэрилэгшэд, ажалшад айлшадые угтаба.

Айлшадай хүндэлэлдэ РНР-эй журналистнуудай союз уулзалга хэбэ.

Москвагай договорые эсэслэн баталһан грамота хадагаламжада үгтэбэ

ВАШИНГТОН, октябриин 10. (ТАСС). Агаарта, замбуулинай дайдада, уһан доро ядерна зэбсэг туршалга хорихо тухай Москвагай договорые үүсхэгшэд — гурбан гүрэнэй СССР-эй, США-гай, Англиин эсэслэн баталһан грамотануудые хадагаламжада үгэлгын баярай ёһолол США-гай гүрэнэй департаментын байшан соо мүнөөдэр болобо.

ЛОНДОН, октябриин 10. (ТАСС). 1963 оной августын 5-да Москвада гар табигдаһан агаарта, замбуулинай дайдада, уһан доро ядерна зэбсэг туршалга хорихо тухай договорой эсэслэн баталагдаһан грамотые Великобританиин правительствэдэ хадагаламжада үгэлгын ёһолол мүнөө үглөөгүүр Лондондо болобо.

ООН-ой Генеральна Ассамблейн сесси дэ...

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 9. ТАСС-ай корр. С. Лосев, Г. Васильев гэгшэд иигэжэ дамжуулна:

ООН-ой Аюултайн Соведые, экономическа ба социальна соведые үргэдхэхэ ... XVIII сессиин заседани дээрэ Кипрын түлөөлэгшэ Зенон Россидис гэгшэ үгэ хэлээ. Ядерна зэбсэг туршалга хорихо тухай Москвагай договорые «түүхын ехэ удха шанартай» хэрэг мүн гэжэ энэ хүн сэгнэбэ.

ООН-ой Аюулгүйн Соведые, экономическа ба социальна соведые үргэдхэхэ, тэрэшэлэн ООН-ой саг үргэлжын зэбсэгтэ хүсэнүүдые байгуулха ёһотой гэжэ Зенон Россидис хэлэбэ. Конгодохи «ООН-ой ябуулганууды» һунааха ёһотой гэжэ энэ хүн уряалба. Эдэ ябуулганууд гадэгүүдынь колонито оронуудай Африкын энэ гүрэнэй дотоодын хэрэгтэ хамаархын тула хэрэглэгдэдэг байһанинь элитэ.

Саудовска Аравиин делегациие толгойлогшо Рашад Фараон үгэ хэлээ, мүн Руандын гадаадын хэрэгүүдэй министр Лазар Мпаканийе үгэ хэлэхэ зуураа мадалдэа байһан оронуудай арад зониие «хүнэй тэсэшэгүй байдалда» байлгана гээд колонито оронуудые гэмнэбэ.

ООН-ой сэрэгшэдые 1964 оной июниин дүүрэтэр Конгодо байлгаха гэһэн Конгын премьер-министр Адулын эрилтые Мпаканийе дэмжэбэ.

Генеральна Ассамблейн пленум дээрэ ниитэ дискусси дүүрэхэ дүтэлжэ байна. ООН-ой гэшүүд, 87 оронуудай түлөөлэгшэд энээндэ хабаадаа. Амгалан тайбан байдал тогтонижоруулха, буу зэбсэг хуряаха, колониализмын үлэгдэлнүүдые усадхаха, худалдаа наймаанай харилтонуудые зайсуулха — иимэ асуудалнууд Генеральна Ассамблейн мүнөөнэй сессиин гол анхаралда байба. Уласхоорондын байдалые һайжаруулха талаар Ассамблей д... һатай, үрэ ехэтэй юумэн хэ... үгэ хэлэһэн хүнүүд зүбөөр... лэбэ.

США-гай президентын прес... конференц...

ВАШИНГТОН, октябриин 10. (ТАСС). Советскэ Союзда болон Зүүн Европын бусад социалис оронуудта шэниисэ худалдахыень Америкын гадаадын худалдаа наймаашадта правительство зүбшөөбэ гээд пресс-конференци дээрэ үсэгэлдэр США-гай президент Дж. Кеннеди мэдүүлбэ. США хадаа шэниисэ худалдаха хүсэлтэй байһыень тэмдэглэбэ.

Ядерна зэбсэг ашаһан ракетэнүүдые замбуулинда гаргахые хорихо гэһэн асуудалаар Холбоото Штадууд болон Советскэ Союзай хараа бодолой адли байһанда Кеннеди сэдьхэлээ хананги байһанаа мэдүүлбэ. Энэ асуудалаар хэлсээн хадаа, манай һанаһанай ёһоор, хоёр талын байха бэшэ, харин Нэгэдэмэл Наш... Организацяар дамжуулан ... ёһотой гэжэ Кеннеди хэлэбэ.

Советскэ Союз Америкэ ... хоорондохи арсалдаанууд хэ... нэгэ, ерээдүйн сагта зэбс... лалдаанда хүргэхэгүйн тула ... боото Штадууд оролдолго хэ... на гээд президент саашань ... СССР-эй Гадаадын хэрэгүү... нистр А. А. Громыкотай ок... 10-да уулзахаяа байһан туха... лэхэ зуураа энэ уулзалга дэ... талые һонирхуулдаг асууда... зүбшэн хэлсэлгэ үргэлжэлү... гэбэ.

Буһалгаа эмхидхэгшэд США-да һураһан юм

ВАШИНГТОН, октябриин 10. ТАСС-ай корр. В. Вашедченко иигэжэ дамжуулна:

Латиин Америкын дүрбэн республикада — Гватемалда, Эквадорто, Доминиканска Республикада, Гондураста энэ жэлдэ засаг түрэ буляажа абаһан армиин бүлэглэлнүүдэй гэшүүдэй олонхинь США-гай сэрэгэй училищинууд болон академинүүдтэ һуража гараһан хүнүүд юм.

«Вашингтон пост энд Таймс геральд» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор эндэ һаяхан Гондураста гүрэнэй урбалтые ударидаһан полковник Освальдо Лопес Арельяно гэгшэ 1942—1945 онуудта США-гай агаарай сэрэгэй баазануудта бэлэдхэл гараһан хүн.

Доминиканска Республик... рэнэй урбалта ударидагша ... майор Виктор Элой Винас ... Форт-Ноксе (Кентукки штат) ... тэхи бронетанкова һургуул... гэһэн юм.

Эквадорто урбалта эмхид... нэгэн — вице-адмирал Луж... Кастро Хихон гэгшэ 19... Сонтерей гэжэ городто (Кал... штат, США) далайн сэрэгэй ... щи дүүргэһэн хүн.

Һаяхан Гватемалда болоһо... гэй урбалтада хабаадагша ... малай армиин штабай на... полковник Мигель Понсиано ... 1946—1947 онуудта США-га... рай сэрэгэй һургуулинууд... жа гараһан юм.

Африкын гүрэнүүдэй дурадхала...

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 10. (ТАСС). Хэлсэжэ ойлголсоһоной ёһоор ООН-ой байшанда Африкын гүрэнүүдэй ба Португалиин правительствын түлөөлэгшэдэй уулзалга болохо гээд ООН-ой генеральна секретарь У Тан үсэгэлдэр соносхобо.

Октябриин 14 багаар энэ уулзалга болохоор хүлеэгдэнэ.

Анголодохи болон Аф... Португалиин бусад колон... байдал хөөрэлдөөнэй гол шу... мэ болохо юм ха.

Африкын 9 гүрэнүүдэй: ... гашска Республикын, Н... Танганьикын, Ганын, Гвине... бериин, Мароккын, Сьерра-... ба Тунисай түлөөлэгшэдтэй ... уулзаһан байна.

Аргентинэдэ шэнэ правительство бүридүүлэгдэбэ

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 10. (ТАСС). Октябриин 12-то республикын шэнэ президент Артуро Ильиа гэгшэдэ засаг түрэ дамжуулжа үгэхэтэй дашарамдуулан, Аргентинэдэ шэнэ правительство байгуулагдаба. Конституциин ёһоор толгойлогшонь президент байха юм гээд информационно агентство мэдээсэбэ. ...дын хэрэгүүдэй министрээр ... гель Савала Ортис гэгшэ ... донхой.

АФГАНИСТАНАЙ ЕРЭЭДҮЙН ХҮГЖЭЛТЭ

Афганистанай гүрэнэй туг гурбан үнгэтэй юм. Хара, улаан, ногоон үнгэтэй гурбан зурлаануудынь удхатайл байха. Хара зурлаань афган арадай хуушан балар саг үеые харуулна. Тэрэ үедэ Энэдхэгһээ ерэһэн Англиин колонизаторнууд өөһэдынгөө колонито ёһоной гуримуудые Афганистанда асарһан байгаа. Тиихэдэ англичануудай зонхилон захиргаалдаг Бала-Госсар гэжэ хуушанай хэрэм дээрэ Британиин гүрэнэй «Юнион Джек» гэдэг туг далбажа байгша бэлэй. Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэжэ, афган арад 1919 ондо англичануудай тэрэ тугые абажа хаяһан байна. Тугайнь улаан зурлаа афганецуудай илалта түгэлдэр энэ тэмсэлые гэршэлнэ. Афганистанай тугай ногоон үнгэтэй зурлаань бэеэ даанхай энэ ороной һаруул һайхан ерээдүйе, Англиин колонизаторнуудай олон жэлдэ эзэрхэһэнэй уршагта хойшолон дабахаар афган арадай эрид шиидэнхэй байһые харуулдаг юм.

Афганистанай правительство ажахыгаа шэнэдхэн байгуулха тушаа хэдэ хэдэн хэмжээнүүдые бэелүүлнэ. Энэ правительство экономикоёо түсэбэй ёһоор хүгжөөхэ шэглэл хараалаад, түсэб зохёохо мэргэжэлтэдые Советскэ Союзһаа урижа абаашаба. Мүнөө үедэ Афганистан ороноо хүгжөөхэ нэгэдэхи табан жэлэй түсэб бэелүүлээд, хоёрдохи табан жэлэйнгээ түсэбые дүүргэхэ гэжэ оролдожо байна. Нэгэдэхи табан жэлэйнь түсэбэй амжалтатайгаар дүүргэгдэһэнэй эсэстэ, национальна экономиконь нилээд хүгжөө.

Түрүүшын табан жэлэй үедэ хэдэ хэдэн промышленна предприятинууд, тэрэ тоодо Джангалагта авто-заһабарилгын завод, Сарубида ГЭС, Джабаль Ус-Сираджада цементнэ завод, Гульбахарда бүд нэхэдэг комбинат, Кабулда хилээмэнэй комбинат, элеваторнууд, мүн торго нэхэдэг фабрика, Кундузида тоһоной болон мылын заводууд, Пули-Хумрида цементын завод ГЭС мэтын предприятинууд баригдажа, ашаглалгада оруулагданхай. Түрүүшын табан жэлэй гурбадахи жэлдэнь Пули-Хумридэ цементын завод ГЭС хоёр баригдажа эхилэнхэй. Правительствань харгы зам бариха хэмжээнүүдые абанхай. Түрүүшын табан жэлэй үедэ 1059 километр харгы баригдаба.

Мүн хүдөө ажахые хүгжөөхэ тушаа ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Тарилгын талмай үргэдхэгдэжэ, ороо̄һо таряанай болон техническэ ургамалнуудай ургаса дээшэлһэн, улам ехээр хуряагдадаг болоһон байна. Түрүүшын табан жэлэй һүүл багаар Афганистанда 3,7 миллион тонно тухай ороо̄һо таряа хуряагдадаг болоһон, тэрэ тоодо 2,3 миллион тонно шэниисэ, 54 мянган тонно хлопок-сырец, 44 мянган тонно саахарай свёкло, 50 мянган тонно шахуу тоһолиг ургамалнууд хуряагдажа абтаһан.

Оронойнь политическэ, экономическа бэеэ даанхай байдалай үндэһэ һууринь бологшо үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые бүтээлгын өөһэдынгөө промышленностьтай боложо эхилхэ гэжэ хоёрдохи табан жэлэй түсэбөөр хараалагдана. Нефтиин, газай болон химическэ промышленность байгуулагдаха, энергетическэ баазань саашадаа хүгжөөгдэхэ, барилгын материалнуудай промышленность улам хүгжөөгдэхэ, эсэгэ оронойнь машина бүтээлгын үндэһэ һуури байгуулагдаха, тэрэшэлэн хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленность бүри ехээр хүгжөөгдэхэ гэжэ хараалагдана. Афганистан болбол хүдөө ажахы эрхилдэг орон юм. Хүдөө ажахыгаа хүгжөөхэ тухайда правительствань ехэ оролдолго гаргана. Уһалууриин олохон түхеэрэлгэнүүдые, тэрэ тоодо Джелалабадай уһалууриин түхеэрэлгэ бии болгохо, гүрэнэй фермэнүүдые байгуулха ба хүдөө ажахын болон эдеэ хоолой зүйлнүүдые бүри ехээр бүтээдэг болохо.

Гэгээрэлэй, элүүрые хамгаалгын болон соёл культурын талаар нилээд ехэ хэмжээнүүд бэелүүлэгдэхээр түсэблэгдэнхэй. Национальна ажахын бүхы һалбаринуудта тон ехэ мүнгэ зөөри һомолхоор хараалагдана. Тэрэ тоодо хүдөө ажахын хэрэглэмжэдэ түрүүшын табан жэлэй түсэбэйхидэ орходоо зургаа дахин ехэ мүнгэ зөөри, промышленность болон элдэб[illegible] хамгаалгада 3 ди. Халуун үдэрнүүдтэ һүүдэрлүүлхэдэ һайн. Теэд намар боложо, хүйтэржэ эхилхэлээр хонидые дан ертэ бэлшээхэдэ муу гэжэ һанагшаб. Юундэб гэхэдэ, һүниндөө хюруу унажа, үглөөгүүр хүйтэн байдаг. Тиимэһээ хонин бэлшээридэ балай эдеэлдэггүй юм. Харин хюруугай хайлахатай адли хонидые бэлшээхэдэ һайнаар эдеэлдэг. Мүнөө таряанай узуурта хонидоо бэлшээнэбди. Тиихэдэ хонидой тарганиинь хүсэжэ, үбэлжэлгэдэ бултадаа тарганаар ородог,—гэжэ нүхэр Тагарова намдууханаар хэлэбэ.

Энэньшье зүб даа.

Ажал хүдэлмэридөө оролдосотойгоор, үнэн зүрхэнһөө хандахаһаа гадна, хонидые жэлэй дүрбэн сагта хаана, ямар газарта бэлшээхэдэ һайн байхаб гэжэ мэдэхэ хэрэгтэй болоно. Мүн малшан бэлшээриингээ газар хаана ямар ногоотойб гэжэ һайн мэдэхэ зэргэтэй. Тиигээд хонидые нэгэл газар үдэр бүри бэлшээжэ байхада муугаар эдеэлдэг, иишэ тиишэ миил гүйлдэдэг юм. Ямаршье мал нэгэ газарта 4—5 үдэрһөө үлүү бэлшээжэ болохогүй. Эдэ бүгэдые Должин Балданжановна һайса мэдэдэг, һая хүдэлжэ захалһан залуу хонишодто ойлгуулжа байдаг һайн заншалтай.

Иигэжэ ажалладаг хүн хүдэлмэридөө һайн үрэ дүн туйлаха зэргэтэй. Үнгэрһэн 1962 ондо Должин Тагарова 100 эхэ хонин бүриһөө 87 хурьга абажа, хоролтодэнь хани ёһоор туһалдаг байна. «Нүхэрэй һайниие ажал дээрэ мэдэдэг» гэжэ мүнөө афган зон хэлсэнэ. Советскэ хүнүүд афганецуудай хани нүхэдынь юм. «Ородууд һайн зон», «Совет инженернүүд ехэ һайн»,— гэжэ тэдэнэр хэлсэдэг. Герат, Гиршина, Мазари-Шериф, Джелалабад, Кабул, Пуль, Хумри, Казыл-Кала, Шибаргана гэхэ мэтэнүүдтэ элдэб барилганууд Советскэ Союзай хани ёһоной туһаламжаар бодхоогдожо байна. «Хэрбээ Советскэ Союзай туһаламжаар барилга хэгдэжэ эхилээл һаа, энэмнай һайн шанартайгаар, болзор соогоо бүтээгдэхэ байха. Үнэхөөрөөл тиимэ гээшэл даа. Совет мэргэжэлтэдэй хэһэн барилганууд дахин дахин шэнээр заһагдажа байхагүй юм. Харин тиимэ ушарнууд америкынхидэй барилга хэхэдэ гарадаг байгаа. Американецууд Гильмендскэ уһалууриин түхеэрэлгые арбан жэл шахуу саг соо бариха зуураа, Афганистанай договорой запасые энээндээ бултынь шахуу гаргашалаад, тэрэ түхеэрэлгэеэ барижа дүүргэнгүй орхёо һэн»,—гэжэ Түсэблэлгын министр Абдул Хай Азиз нэгэтэ хөөрөө бэлэй.

Советско-афганска хани барисаан үдэрһөө үдэртэ үргэдэн бэхижэжэ байна. Эдэ хоёр оронуудай гүрэнэй ажал-ябуулагшадай бэс бэедээ айлшалжа ерэдэг ушар тэрэ хани барисаанайнь батажахада ехэ үүргэтэй байдаг.

В. ГАВРИЛИН,
ТАСС-ай корреспондент.
Кабул.

Редакторай түлөө М. Н. НИМ...

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур
1963 оной октябриин 12.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-У... улица ЛЕНИНА, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. ре...тора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-... отделов: сельскохозяйственного производства и парт... жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и пар...ной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологич... —24-74, советского строительства и быта—34-93, рабсел...ров и писем—25-41, 38-30, информации—32-74 и перев... 34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Бурятской АССР.

Н00549. Зак. № 56...